

ВІСНИК ПРОФОСВІТИ

Видається з 1992 року,
як зареєстроване видання – з січня 1994 року

Грудень 2021 року
Виходить 2 рази на місяць

№ 17-18

Орган Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області

31 грудня 2021 року

ШАНОВНІ ОСВІТЯНИ!

**Прийміть найщиріші вітання
з НОВИМ РОКОМ та
РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!**

Бажаємо вам у Новому 2022 році миру і благополуччя в родині, здоров'я, оптимізму, мудрості у житті, віри, надії і любові в серці!

Хай Новий рік принесе з собою радісні сподівання та віру в те, що наступний рік буде кращим, ніж попередній. Хай доля буде прихильною до вас, даруючи вам приємні враження, цікаві зустрічі, любов і віру у власні сили!

Сподіваємось, Новий рік стане для вас успішним і плідним, щедрим на здобутки та добрі справи. Веселих та добрих свят!

*З повагою,
колектив НМЦ ПТО у Харківській області*

«WORLD SKILLS UKRAINE»-2021 на Харківщині (Про проведення I (відбіркового) етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WORLD SKILLS UKRAINE» у 2021 році)

Завдяки WorldSkills Ukraine молоді хлопці й дівчата, які обрали для себе робітничу професію, отримують можливість продемонструвати свої вміння, їхній талант визнається на національному рівні та привертає увагу кращих роботодавців країни.

Звертаюся не лише до учнів – учасників змагань, а й до майстрів виробничого навчання та викладачів, які готували їх до конкурсу, організаторів і партнерів WorldSkills, до усіх дотичних до системи професійної освіти. Щиро дякую вам за сили, час та енергію, яких ви доклали до проведення змагань і розвитку робітничих професій в Україні. Цей конкурс є майданчиком, що об'єднує перспективних учнів, молодих професіоналів, роботодавців. Професійна освіта є гарним стартом для успішного майбутнього. Переконана, що кожен учасник WorldSkills обов'язково досягне таких перспектив. Довгий шлях починається з кроку.

«Україна долучилася до цих масштабних, знаних в усьому світі змагань лише 6 років тому. Однак за цей період уже виросло покоління прихильників WorldSkills. Пишаюся, що ми продовжуємо йти дорогою визнання української молоді у світі. Тож проведення конкурсу має і буде підтримуватися. Бажаю кожному з вас чесних перемог, справедливих оцінок та найвищих результатів». З таким посланням до учасників регіонального етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkills Ukraine» звернувся Президент України Володимир Зеленський.

У цьому році відбіркового етапу WorldSkills Ukraine у Харківському регіоні проходив у жовтні-листопаді відповідно до наказу Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації від 28.08.2021 №112 «Про організацію та проведення I етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkills

Ukraine» у 2021 році» (далі – Конкурс). Згідно з рішенням організаційного комітету Конкурс проводиться за 8 компетенціями:

- зварювальні роботи;
- технології моди;
- перукарське мистецтво;
- токарні роботи;
- електромонтажні роботи;
- роботи на верстатах з програмним керуванням;
- експлуатація та обслуговування залізничного транспорту
- мобільна робототехніка (Junior).

У Конкурсі взяли участь 52 особи: студенти вищих закладів освіти, здобувачі професійної освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти, учні загальноосвітніх закладів, слухачі Харківського центру професійно-технічної освіти державної служби зайнятості, молоді робітники Державного підприємства «Завод

імені В.О. Малишева», Акціонерного товариства «Українські енергетичні машини», Виробничого підрозділу «Електровозне депо Харків-Головне» регіональної філії Південна залізниця АТ «Укрзалізниця».

Розпочалися змагання 28 жовтня 2021 року на базі ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області» з урочистого відкриття Конкурсу за компетенцією **«ЗВАРЮВАЛЬНІ РОБОТИ»**.

На урочистостях були присутні: стейкхолдери та роботодавці (Об'єднання організацій роботодавців Харківської області «Граніт»; АТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря», КП «Жилкомсервіс», ТОВ «ФРОНІУС-УКРАЇНА», УБМР «Укргазспецбудмонтаж», АТ «Українські енергетичні машини»); представники Державного біотехнічно-

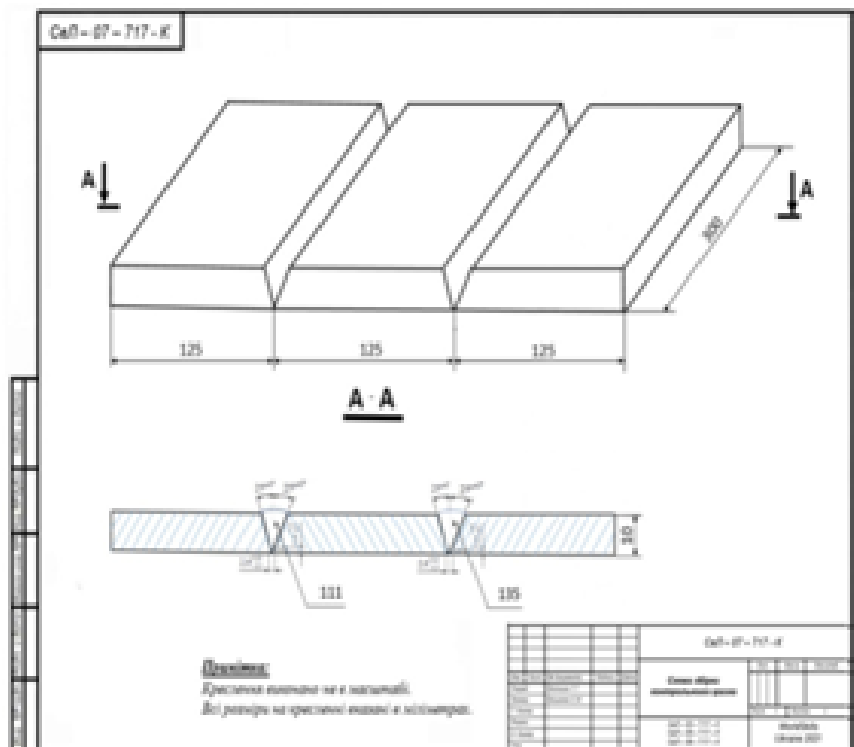

Рис. 1. Креслення збірки контрольного зразка

Фоторепортаж з Конкурсу за компетенцією «Зварювальні роботи»

го університету, Науково-методичного центру ПТО у Харківській області; педагогічні працівники ЗП(ПТ)О та заступник директора Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації – начальник управління науки, вищої, професійної освіти та кадрового забезпечення Володимир ІГНАТЬЄВ, який і передав вітання від Президента України та

директора Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації Анжелики КРУТОВОЇ.

Усі конкурсні завдання були складними, цікавими для учасників та спрямовані на формування професійних компетентностей високого рівня.

За компетенцією: «Зварювальні роботи» конкурсанти виконували зварювання двох стикових з'єднань пластин

з низьковуглецевої сталі двома способами зварювання 111, 135 (позначення відповідні до НПАОП 0.00-1.16-96) у вертикальному (PF ss пЬ) положенні. Збірку контрольного зразка необхідно було виконати в нижньому положенні та самостійно прийняти рішення щодо розміщення прихваток відповідно до технологічної карти на зварювання контрольного з'єднання (креслення збірки подано на рис. 1 на стор.2).

Змагання із компетенції «**ТЕХНОЛОГІЇ МОДИ**» відбувалося на базі ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області». Учасники виготовляли жіночу ділову демісезонну сукню з напівприлеглим силуетом, вшивним одношовним рукавом (довжина рукава на вибір: короткий; $\frac{3}{4}$; довгий) за 5 астрономічних годин із власної костюмної однотонної тканини пастельного тону шириною 1,5 м, довжиною до 3 м. За умовами Конкурсу у сукні повинні були бути присутні як мінімум два з наступних елементів: тасьма-блискавка, обшивка, кишень, виточки; матеріал – костюмна тканина; колір – однотонний світлих відтінків (пастельні тони).

На базі ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг» проходив Конкурс за компетенцією «**ПЕРУКАРСЬКЕ МИСТЕЦТВО**». За звання кращий здобувач професійної освіти з цієї компетенції боролись 11 здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Їм необхідно було виконати комерційну стрижку характерну для клієнтів сучасного перукарського салону з укладанням волосся феном способами «бомбаж», «брашинг» та пальцями рук. Волосся: чисто вимите, пряме, зачесане назад, текстура гладка, довжина: по крайовій лінії росту волосся на скронях та нижньопотилочній зоні не менше 1 см, решта – за бажанням учасника.

Матеріально-технічну базу для виконання робіт за компетенцією «**ТОКАРНІ РОБОТИ**» надало керівництво Харківського центру професійно-технічної освіти державної служби зайнятості. На сучасних токарних верстаках учасники Конкурсу виконували токарні операції (виготовлення деталі «Палець»), попередньо підібравши необхідний інструмент, керуючись вимогами креслення. Креслення деталі подано на рис. 2 на стор.5.

Конкурсне завдання із компетенції «**ЕЛЕКТРОМОНТАЖНІ РОБОТИ**»

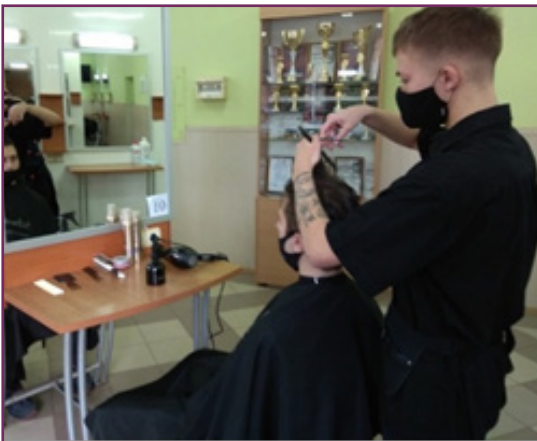
Фоторепортаж з Конкурсу за компетенцією «Технологія моди»

му електромонтажному обладнанні навчально-практичного центру ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості».

складалось із виконання збирання налагоджування електричної схеми «Дистанційного керування промисловими воротами» (див. рис. 3 на стор.6), та налаштування реле часу. Після перевірки панелі керування, узгодження її експертами та членами журі, конкурсанти увімкнули схему.

Роботи виконувались на сучасно-

Змагання за компетенцією «Роботи на верстатах з програмним керуванням» проходили на базі Центру технічної освіти НААС Харківського автомобільно-дорожнього університету. У Конкурсі брали участь студенти двох закладів

Фоторепортаж з Конкурсу за компетенцією «Перукарське мистецтво»

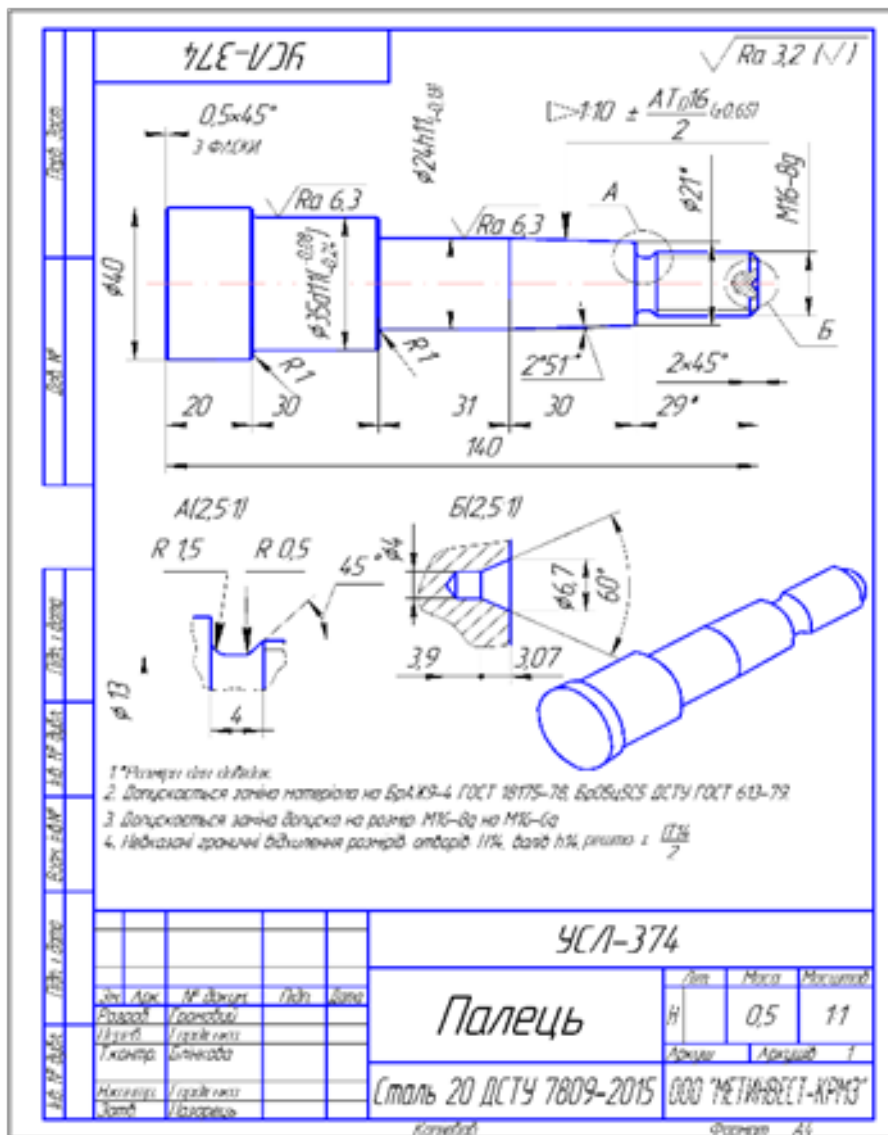

Рис. 2. Креслення деталі «Палець»

освіти (Харківського національного автомобільно-дорожнього університету та Харківського машинобудівного коледжу).

Учасникам необхідно було розробити програму керування для обробки деталі на вертикально фрезерному верстаті типу HAAS VF для заготовки 100 × 100 × 20 мм, закріпленої в лещатах (рис. 4 на стор.6).

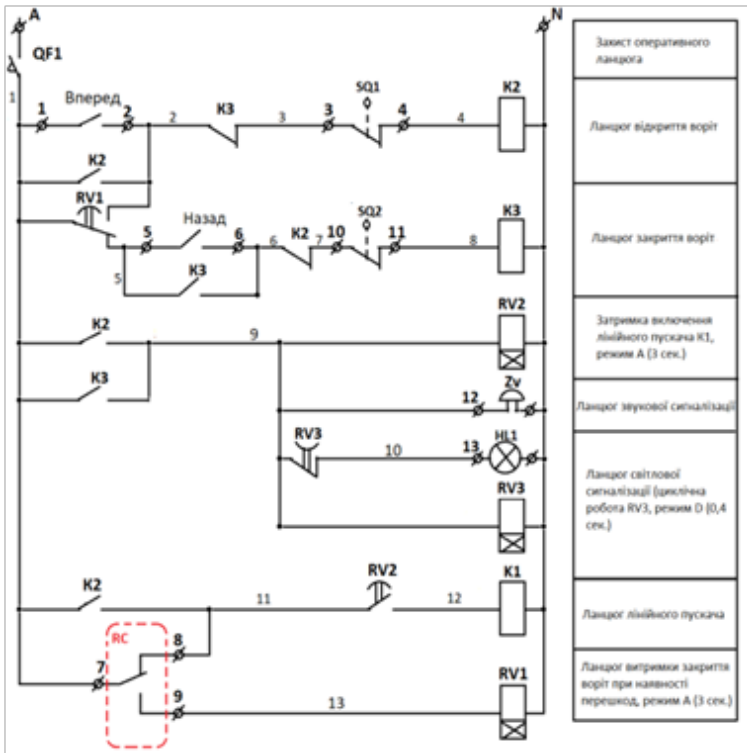
Програма записувалась у блокнути персонального комп'ютера, без використання CAD/CAM систем, ескіз деталі було адаптовано до ручного програмування і він не потребував складних обчислень. За умовами Конкурсу в програмі використовувались спеціальні цикли HAAS. Після написання програми, конкурсантам необхідно було, використовуючи симулятор HAAS, продемонструвати навички управління верстатом та можливість упровадження програми керування на верстаті.

24 листопада 2021 року відбувся I (відбірковий) етап Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності

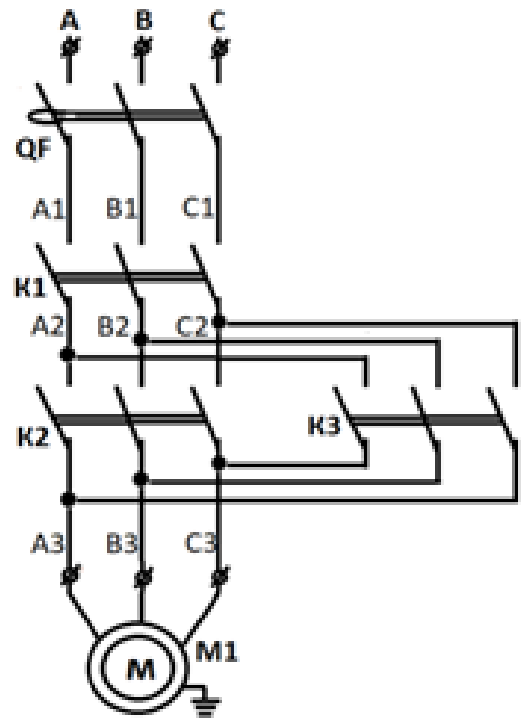

Фоторепортаж з Конкурсу за компетенцією «Токарні роботи»

Оперативна частина схеми

Силова частина схеми

Рис. 3. Електрична схема конкурсного завдання

Фоторепортаж з Конкурсу за компетенцією «Електромонтажні роботи»

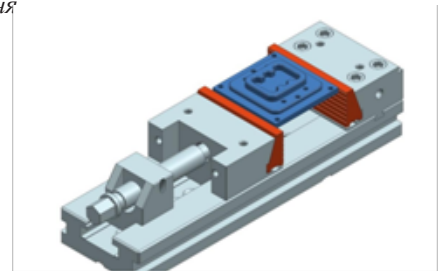

Рис. 4. Деталь, закріплена в лецатах, для обробки якої учасники Конкурсу розробляли програму керування

«Worldskills Ukraine» за компетенцією «ЕКСПЛУАТАЦІЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ». У Конкурсі брали участь представники ЗП(ПТ)О та Виробничого підрозділу «Електровозне депо Харків-Головне» регіональної філії Південна залізниця АТ «Укрзалізниця».

Конкурсне завдання з даної компетенції включало знання з будови й призначення обладнання локомотива та вміння керування локомотивом. Конкурсантам необхідно було, дотримуючись вимог правил охорони праці під час виконання робіт: оглянути робоче місце; перевірити справність обладнання та інструменту; виконати збирання та розбирання крана машиніста ум. №394, збирання і розбирання автовзвешного пристрою, з'єднання та роз'єднання гальмівних рукавів гальмівної магістралі поїзда з відкриванням та перекриванням кінцевих кранів, заміну силових контактів електромаг-

Фоторепортаж з Конкурсу за компетенцією «Роботи на верстатах з програмним керуванням»

Фоторепортаж з Конкурсу за компетенцією «Експлуатація та обслуговування залізничного транспорту»

нітного контактора ТКПД-114В.

У цьому році брали участь у Конкурсі юніори (учні загальноосвітніх закладів та ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти» віком до 16 років) за компетенцією «Мобільна робототехніка (Junior)». За умовами Конкурсу завдання виконувала команда у складі 2-х представників від закладу освіти. Командам необхідно було створити функціональний прототип робота.

Для збірки роботів учасники використовували тільки набір WorldSkills Мобільна робототехніка, який складався з:

- TETRIX® MAX Programmable Robotics Set;
- TETRIX® MAX Expansion Set;
- TETRIX® MAX DC Motor Expansion Controller;
- TETRIX® MAX Servo Motor Pack;
- TETRIX® Tele-Op Control Module;
- ТеКо Майбутній інженер «WorldSkills»;
- Геймпад SONY PS4 Dualshock 4.

Використання додаткових компонентів, у тому числі створених самостійно, було заборонено. Дозволялось використовувати видаткові матеріали для менеджменту кабелів, наприклад,

ізоляційна стрічка, електромонтажні стяжки, стікери для маркування кабелів.

Конкурсанти виконували такі роботи:

- проектували та виготовляли прототип мобільного робота, який здатний виконувати певне технічне завдання;
- вели спеціальний журнал техніка з мобільної робототехніки;
- демонстрували знання з конструкційних, механічних і електричних систем, а також систем управління роботом

і системи маніпуляції об'єктами;

- обґрунтовували (озвучували членам журі та експертам) прийняті проєктні рішення.

На рис. 5 подано технічне завдання Конкурсу. На рис. 6 на стор.8 зображено розміри поля тестового заїзду функціонального прототипу, створеного командами робота.

Переможцями I (регіонального) етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkills»

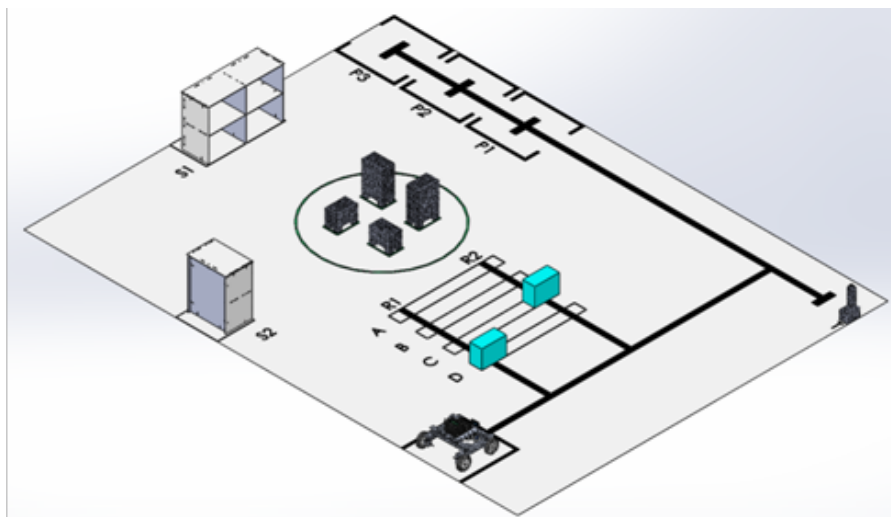

Рис. 5. Технічне завдання Конкурсу

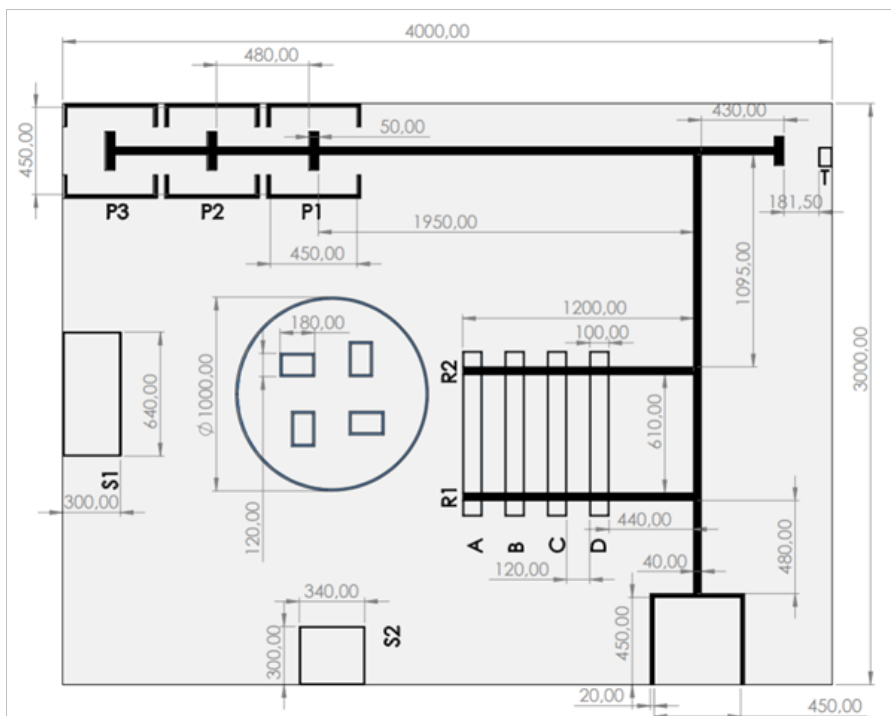

Рис. 6. Розміри поля тестового заїзду функціонального прототипу створеного командами робота (в мм)

Україне» стали 27 учасників, які посіли відповідно I, II, III місця (див. табл. 1).

Переможців було нагороджено дипломами I, II та III ступенів, золотою, срібною та бронзовою медалями відповідно й цінними подарунками від спонсорів Конкурсу.

Усі учасники отримали сертифікати та подарунки.

Спонсорами I (регіонального) етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkills Ukraine» були:

- Харківська книжкова фабрика «Глобус»;
- ПрАТ «Харківська бісквітна фабрика»;
- ТОВ «ФРОНІУС-УКРАЇНА»;
- ТОВ «2d3d».

Матеріально-технічному забезпеченню Конкурсу сприяли стейкхолдери та роботодавці:

- Об'єднання організацій робото-

Таблиця 1

Переможці I (відбіркового) етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkills Ukraine» у 2021 році

Місце	Назва ЗП(ПТ)О, організації	ПІБ учасників
ЗВАРЮВАЛЬНІ РОБОТИ		
I	ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»	Сергій САМОФАЛОВ
II	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»	Богдан МЕС'ЯНИНОВ
III	ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	Денис КІКТЕНКО
ТЕХНОЛОГІЇ МОДИ		
I	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»	Софія МАЛЬКОВИЧ
II	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»	Софія ОГІЄНКО
III	ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»	Марія КУПІНА
ПЕРУКАРСЬКЕ МИСТЕЦТВО		
I	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»	Юлія ОЛІШКО
II	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	В'ячеслав ОЛІЙНИК
III	ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»	Тетяна ТКАЧЕНКО
ТОКАРНІ РОБОТИ		
I	ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»	Вадим КОВАЛЬОВ
II	ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	Євгеній СКОРИК
III	ДП «Завод імені В.О.Малишева»	Артем КОЗИРСЬВ
ЕЛЕКТРОМОНТАЖНІ РОБОТИ		
I	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	Юлій ПЕТРУШКЕВИЧ
II	ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»	Данило ЛЕБІДЬ
III	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	Максим ГАРМАШ
РОБОТИ НА ВЕРСТАТАХ З ПРОГРАМНИМ КЕРУВАННЯМ		
I	Харківський машинобудівний коледж	Олександр ЗУБКОВ

II	Харківський машинобудівний коледж	Віталій ШАРОВКА
III	Харківський національний автомобільно-дорожній університет	Дмитро НІКОНОВ
ЕКСПЛУАТАЦІЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ		
I	Виробничий підрозділ «Електровозне депо Харків-Головне» регіональної філії Південна залізниця АТ «Укрзалізниця»	Сергій ГОНЧАРУК
II	Харківський професійний ліцей залізничного транспорту	Данііл ШЛИКОВ
III	Харківський професійний ліцей залізничного транспорту	Владислав ДРИГА
МОБІЛЬНА РОБОТОТЕХНІКА (JUNIOR)		
I	Харківська гімназія №144 Харківської міської ради Харківської області	Гліб ГОРБАЧОВ Артем КУРИЛО
II	Комунальний заклад «Богодухівський ліцей №2»	Олександр САЗОНОВ Ілля ТРЕПЛЕЦЬ
III	Комунальний заклад «Зміївський ліцей № 1 ім. З.К.Слюсаренка»	Ігор КОТЛЯР Станіслав ОНОПКО

давців Харківської області «Граніт»;

- АТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»;
- УБМР «Укргазспецбудмонтаж»;
- АТ «Українські енергетичні машини»;
- ПАТ «ЗАВОД ПІВДЕНКАБЕЛЬ»;
- Харківський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості;
- Навчально-практичний центр ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»;
- Навчально-практичний центр ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»;
- Центр технічної освіти НААС Харківського національного автомобільно-дорожнього університету;
- Освітній центр «VOLT education».

Оцінювали роботи конкурсантів компетентні експерти та члени журі, до складу яких входили провідні

спеціалісти та фахівці підприємств, організацій вищих закладів освіти та ЗП(ПТ)О м.Харкова: АТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»;

УБМР «Укргазспецбудмонтаж»;

АТ «Українські енергетичні машини»;

ДП «Завод імені В.О.Малишева»;

ПАТ «ЗАВОД ПІВДЕНКАБЕЛЬ»;

КП «Жилкомсервіс»;

ФОП Валентина СИНЕЛЬНИК;

АТ «СЕНС СМАРТ»;

ФОП Надія СНІСАРЕНКО;

представник студії краси «Hairstudio»;

продюсер, BEAUTY-експерт у модельному та шоу-бізнесі;

ФОП Олександр СИНЯКІН;

НТУ «Харківський політехнічний інститут»;

КП «Тролейбусне депо №2»;

Державного біотехнологічного університету;

Харківського національного автомобільно-дорожнього університету;

ДТОО «ВОЛЬТ»;

ТОВ «ФРОНІУС-УКРАЇНА»;

ТОВ «Виробнича організація «Харків»;

АТ Фірма «Олімп ЛТД»;

ТОВ «Велмаш-Україна»;

ТОВ «2d3d»;

студії краси «Hairstudio»;

ТМ «Echosline»;

Харківського центру професійно-технічної освіти державної служби зайнятості;

Харківського на-

ціонального економічного університету імені Семена Кузнеця.

Висловлюємо щирі вдячність стейкхолдерам, роботодавцям, керівникам закладів освіти за співпрацю та надання матеріально-технічної допомоги для якісної організації та проведення змагань.

Особлива вдячність педагогічним працівникам, які підготували переможців та учасників Конкурсу.

Регіональний етап Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkills Ukraine» – важливий показник зростання престижності робітничих професій, професійної освіти, поглиблення й закріплення професійних компетентностей учнівської молоді та молодих робітників, а також укріплення соціального партнерства між ЗП(ПТ)О та підприємствами/організаціями Харківщини.

Зінаїда НАЗАРЕЦЬ,
завідуюча лабораторією
професійної підготовки НМЦ ПТОО
у Харківській області

На обласному огляді навчальних кабінетів

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПЕДАГОГА В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ - ЗАПОРУКА ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ (Про підсумки обласного огляду навчальних кабінетів ЗП(ПТ)О Харківської області з предмета «Технологія штукатурних робіт» у 2021/2022 н.р.)

Сучасні вимоги до якості робочої сили та рівня підготовки кваліфікованих робітників стимулюють заклади професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О), які готують

найбільш затребувані професії будівельного напрямку до професійного зростання педагогічних працівників, збагачення педагогічного досвіду і, в свою чергу, формування hard skills і soft

skills у здобувачів професійної освіти.

Проведення обласних оглядів навчальних кабінетів, мета яких активізація роботи щодо покращення навчально-матеріальної бази навчальних

кабінетів, удосконалення форм і методів роботи в ЗП(ПТ)О, виявлення кращих педагогічних ідей та їх розповсюдження вирішує завдання впровадження в освітній процес СП(ПТ)О за компетентнісним підходом і сприяє успішній адаптації здобувачів професійної освіти до умов сучасного виробництва, сучасних новітніх виробничих технологій.

На виконання Плану спільної роботи Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації та Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області (далі – НМЦ ПТО у Харківській області) на 2021 рік, погодженого заступником директора Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації – начальником управління науки, вищої, професійної освіти та кадрового забезпечення Володимиром ІГНАТЬЄВИМ з 11.10.2021 по 26.11.2021 проводився обласний огляд навчальних кабінетів закладів професійної (професійно-технічної) освіти у Харківській області «Технологія штукатурних робіт» (далі – Огляд) на підставі наказу директора НМЦ ПТО у Харківській області Тетяни РУСЛАНОВОЇ та відповідно до Організаційно-методичних рекомендацій щодо проведення обласного огляду навчальних кабінетів закладів професійної (професійно-технічної) освіти Харківської області «Технологія штукатурних робіт» у 2021/2022 н.р.

Основні завдання Огляду полягали в наступному:

— осучаснення навчально-матеріальної бази з предмета «Технологія штукатурних робіт» для проведення занять online та offline;

— мотивація педагогічних працівників до розвитку інформаційно-методичного забезпечення предмета «Технологія штукатурних робіт»;

— упровадження сучасних освітніх, інформаційних та виробничих технологій для оволодіння здобувачами професійної освіти ключовими і професійними компетентностями;

— комплексне вивчення стану матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення кабінетів з предмета «Технологія штукатурних робіт»;

— узагальнення та розповсюдження позитивного досвіду роботи педагогічних працівників щодо ефективного використання навчальних кабінетів з предмета «Технологія штукатурних робіт» з урахуванням інтеграції освітніх

компонентів.

В Огляді брали участь викладачі-завідувачі навчальними кабінетами з предмета «Технологія штукатурних робіт» 8 ЗП(ПТ)О м.Харкова та Харківської області.

Згідно з порядком проведення Огляду проводився в III етапі:

► **на I етапі** відбувся конкурс навчально-програмної документації та інформаційно-методичних матеріалів, які викладачі ЗП(ПТ)О розмістили у створених для кожного учасника папках на Google Диску НМЦ ПТО у Харківській області, а саме:

— план роботи кабінету на 2021/2022 н. р.;

— презентація кабінету, що розкриває інноваційність у забезпеченні предмета «Технологія штукатурних робіт» відповідно до нових СП(ПТ)О;

— комплект освітньої програми/навчально-програмної документації викладача для навчання кваліфікованих робітників за професією 7133 Штукатур (кваліфікація: 3 розряд) з предмета «Технологія штукатурних робіт»;

— зразок одного розгорнутого плану уроку з предмета «Технологія штукатурних робіт» обсягом до 5 аркушів друкованого тексту;

— зразки інформаційно-методичних матеріалів для самостійної роботи здобувачів освіти (до 5 видів), у тому числі для дистанційного навчання (об'єм до 20 аркушів);

— відеозапис уроку професійно-теоретичної підготовки для дистанційного навчання на будь-якій із онлайн-платформ обсягом 45 хв.;

— презентація методиста та викладача про стан і результативність методичної роботи в кабінеті «Технологія штукатурних робіт» ЗП(ПТ)О: проведення заходів, у тому числі вебінарів, семінарів, конкурсів, вікторин, захисту проектів, тощо за останні 3 роки;

► **на II етапі** в онлайн-режимі на платформі Zoom згідно з вимогами до локації та за вказаним часом у графіку проведення, всі ЗП(ПТ)О-учасники демонстрували членам експертної групи навчальні кабінети з предмета «Технологія штукатурних робіт», їх оснащення та інформаційно-методичне забезпечення предмета, в тому числі для дистанційної форми навчання.

Члени експертної групи вивчали роботу кабінетів, визначали серед них кращих відповідно до критеріїв:

— відповідність кабінету та його обладнання вимогам пожежної та

електробезпеки;

— відповідність санітарно-гігієнічним вимогам;

— наявність куточка з охорони праці з інструкціями, журналів інструктажів;

— систематизація всіх засобів навчання;

— наявність паспорту та плану роботи навчального кабінету на 2021/2022 н.р.;

— наявність основних засобів навчання й ефективність їх використання та відповідність вимогам СП(ПТ)О;

— наявність тематичних папок, їх зміст, якість та різноманітність інформаційно-методичних матеріалів;

— наявність стендів, плакатів відповідно до матеріалу, що вивчається;

— наявність наочних матеріалів: інструкційно-технологічних карт, посібників, макетів, їх якість, ефективність використання й естетичне оформлення;

— методичне забезпечення робочого місця викладача (підручники, навчальні посібники, довідкова і методична література, інструктивні матеріали, педагогічні програмні засоби (в т. ч. авторські); методичні рекомендації з питань організації роботи та проведення уроків, методичні розробки тощо;

— наявність матеріалів щодо роботи з обдарованими здобувачами освіти та учнями, що мають прогалини у знаннях;

— створення інформаційного банку даних позитивного педагогічного досвіду;

— наявність матеріалів проведених позаурочних заходів та індивідуальної методичної роботи (розробки заходів професійного спрямування);

— наявність технічних засобів навчання й ефективність їх використання;

— естетичне оформлення навчального кабінету;

► **на III етапі** члени експертної групи визначали кращі кабінети шляхом аналізу, узагальнення та оцінювання отриманих результатів.

В Огляді взяли участь 8 (89%) ЗП(ПТ)О, де здійснюється підготовка кваліфікованих робітників з професії 7133 Штукатур.

Середній бал, отриманий на I етапі, становив **118,8 (66%)** від 180 максимально можливих балів. На рис.1 (стор.11) продемонстровано середній бал у відсотковому співвідношенні за всіма матеріалами ЗП(ПТ)О, які були надіслані на Огляд:

За результатами I етапу, за пого-

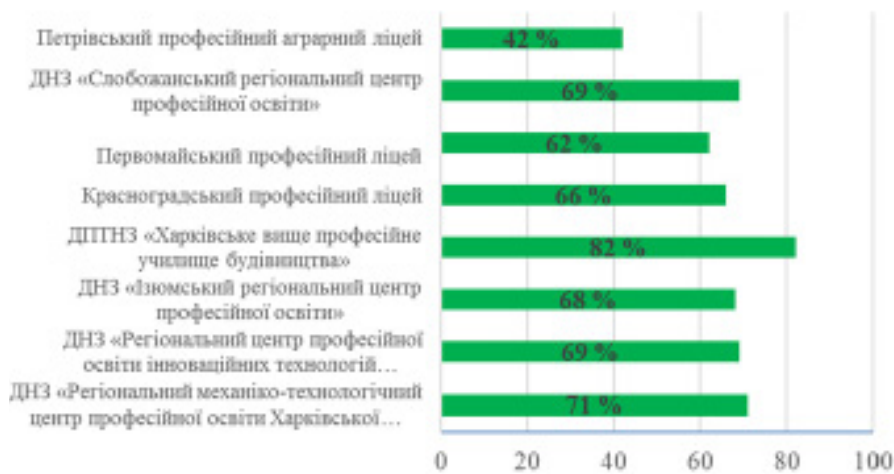

Рис. 1. Середній бал за результатами I етапу (%)

Таблиця 1

Рейтинг за результатами I етапу Огляду

Назва ЗП(ПТ)О	Кількість набраних балів (максимальна кількість – 180)	Відповідність балів до максимально можливої кількості (%)	Рейтинг
ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»	147,8	82	1
ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	128,3	71	2
ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	123,5	69	3
ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	123,5	69	3
ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	122,1	68	4
Красноградський професійний ліцей	118,1	66	5
Первомайський професійний ліцей	111,1	62	6
Петрівський професійний аграрний ліцей	75,8	42	7

дженням оргкомітету та членів експертної групи в лідери увійшли викладачі предмета «Технологія штукатурних робіт» ЗП(ПТ)О, які подано у таблиці 1.

Найвищий відсоток виконання роботи ЗП(ПТ)О за напрямками I етапу Огляду наступний:

— План роботи кабінету на 2021/2022 н.р. – 89% (ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти») – відображає конкретні завдання на новий навчальний рік, наприклад, складання вправ за певними модулями навчальної програми.

— Презентація кабінету – 100% (ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області») – в повному обсязі продемонстрована забезпеченість наочними, дидактичними та методичними матеріалами, наявність

інноваційності у забезпеченні кабінету обладнанням, інструментами, мате-

ріалами, сучасними технічними засобами навчання відповідно до нових СП(ПТ)О.

— Комплект освітньої програми/навчально-програмної документації викладача – 90% (ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти») – зміст програми з професійно-теоретичної підготовки, навчально-тематичний та поурочно-тематичний плани відповідає вимогам СП(ПТ)О; майже в повному обсязі складові освітньої програми/навчально-програмної документації викладача, крім переліку основних засобів навчання.

— Розгорнутий план уроку з предмету «Технологія штукатурних робіт» – 82% (ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва») – достатній рівень інформаційно-методичного, матеріально-технічного забезпечення на уроці, а також види, форми навчальної діяльності здобувачів освіти, тип уроку відповідає його дидактичній меті.

— Зразки інформаційно-методичних матеріалів для самостійної роботи здобувачів освіти, в тому числі для дистанційного навчання – 99% (ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва») – різноманітні та інноваційні.

— Відеозаписи уроків з предмету «Технологія штукатурних робіт» для дистанційного навчання – 84,3% (ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»), ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області») – демонструють формування у здобувачів освіти hard skills і soft skills, необхідних при вивченні теми уроку, ефективність

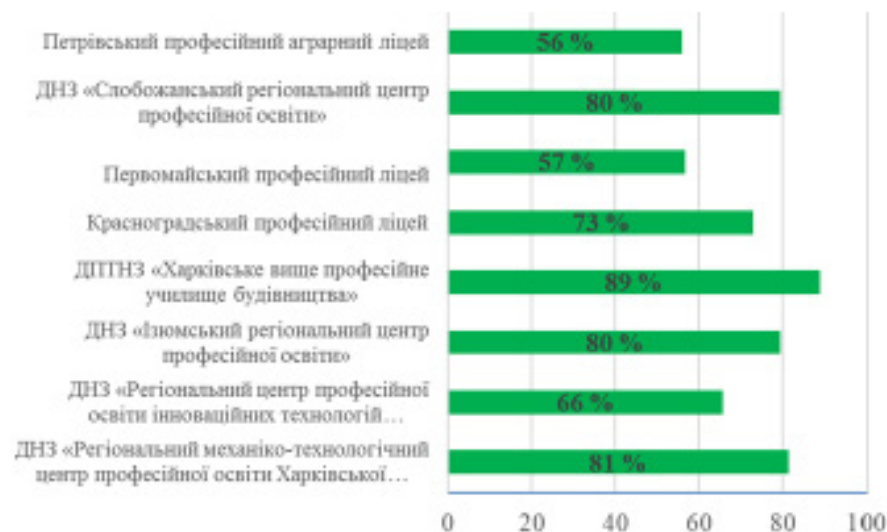

Рис. 2. Середній бал за результатами II етапу (%)

Рейтинг за результатами II етапу Огляду

Назва ЗП(ПТ)О	Кількість набраних балів (максимальна кількість – 140)	Відповідність балів до максимально можливої кількості (%)	Рейтинг
ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»	124,5	89	1
ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	114	81	2
ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	111,5	80	3
ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	111,5	80	3
Красноградський професійний ліцей	102,3	73	4
ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	92	66	5
Первомайський професійний ліцей	79,5	57	6
Петрівський професійний аграрний ліцей	78,5	56	7

Таблиця 3

Рейтинг за результатами I та II етапів Огляду

Назва ЗП(ПТ)О	Кількість набраних балів (максимальна кількість – 320)	Відповідність балів до максимально можливої кількості (%)	Рейтинг
ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»	272,3	85	1
ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	242,3	76	2
ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	235	73,4	3
ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	233,6	73	4
Красноградський професійний ліцей	220,4	69	5
ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	215,5	67	6
Первомайський професійний ліцей	190,6	60	7
Петрівський професійний аграрний ліцей	154,3	48	8

комунікації зі здобувачами освіти, а також чітко виражену інтеграцію освітніх компонентів/навчальних предметів при формуванні *hard skills* і *soft skills*.

— Презентація методиста та викладача про стан і результативність методичної роботи в кабінеті «Технологія штукатурних робіт» ЗП(ПТ)О – **96,3%** (Первомайський професійний ліцей, ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівни-

цтва») – містить змістовну інформацію щодо навчальної та методичної роботи, ілюстративне підтвердження проведення різноманітних заходів для підвищення якості професійної підготовки.

Згідно із затвердженим директором НМЦ ПТО у Харківській області графіком усі 8 ЗП(ПТ)О м. Харкова та області продемонстрували членам оргкомітету та експертної групи кабінети з предмета «Технологія штукатурних

робіт».

Аналіз вивчення роботи кабінетів свідчить про наступне: загальний середній бал склав 101,7 (72,7%) із 140 максимально можливих. Середній бал у відсотковому співвідношенні до максимально можливого з усіх критеріїв наведено на рис. 2 на стор.11.

У ході II етапу Огляду було виявлено, що в цілому кабінети та їх обладнання відповідають санітарно-гігієнічним вимогам, а також вимогам пожежної та електробезпеки, мають стенди і плакати відповідно до матеріалу, що вивчається, багато наочного матеріалу, в тому числі макетів. Але є і недоліки: основні засоби навчання відповідно вимогам СП(ПТ)О використовуються в середньому на 60-70%, відсутні технічні засоби навчання, інструкційно-технологічні карти потребують оновлення, не всі ЗП(ПТ)О мають диференційовані матеріали щодо роботи з обдарованими здобувачами освіти та учнями, що мають прогалини у знаннях, під час карантинних обмежень не проводились позаурочні заходи із здобувачами освіти, а розробки за професійним спрямуванням застарілі.

Необхідно визначити позитивний результат у технічній підготовці ЗП(ПТ)О до незвичного формату проведення Огляду, методичне забезпечення робочого місця викладача та оснащення кабінетів з предмета «Технологія штукатурних робіт».

Відмічений високий рівень роботи кабінетів за більшістю критеріїв у ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва» з чіткою систематизацією всіх засобів навчання. Наявність наочних матеріалів, технічних засобів навчання та естетичне оформлення кабінету з урахуванням вимог пожежної та електробезпеки на достатньому рівні у ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області». Наявність сучасних стендів, відповідно до матеріалу, що вивчається та відповідність санітарно-гігієнічним вимогам на достатньому рівні у ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»; проведення позаурочних заходів та індивідуальної методичної роботи простежується у ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості» та ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти».

У таблиці 2 наведено рейтинг ЗП(ПТ)О за результатами II етапу Огляду.

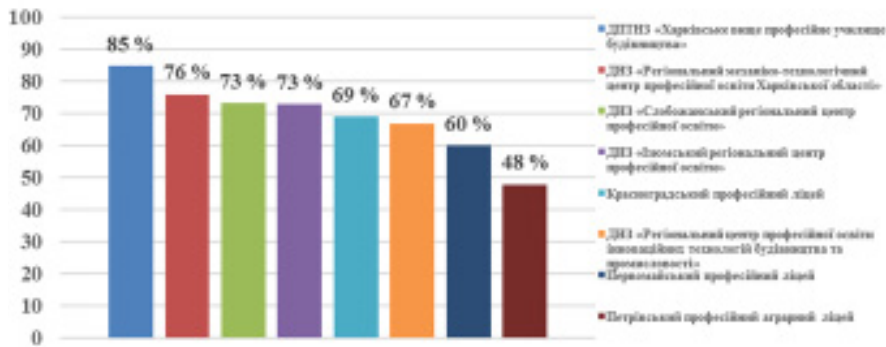
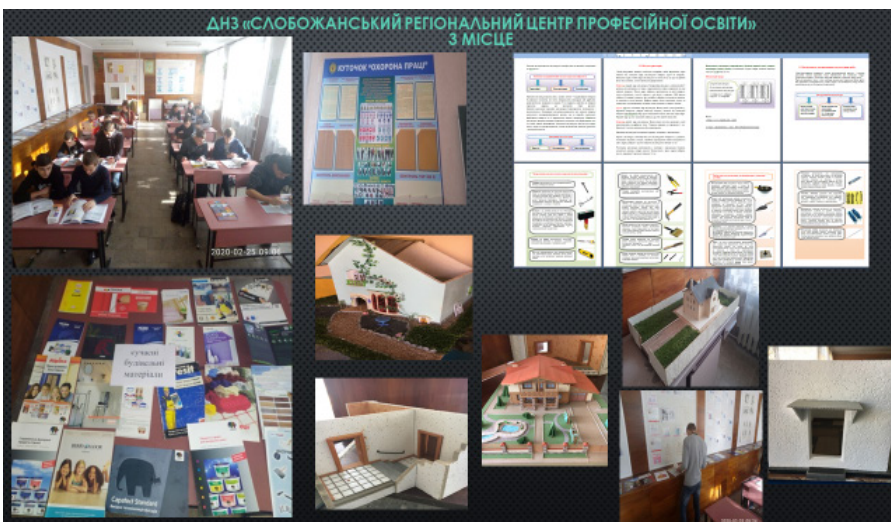

Рис. 3. Середній бал результатів Огляду по ЗП(ПТ)О (%)

ПЕРЕМОЖЦІ ОБЛАСНОГО ОГЛЯДУ НАВЧАЛЬНИХ КАБІНЕТІВ

Середній бал загальної суми балів за I та II етапи дорівнює 220,5 із 320 можливих, що складає 69%.

Максимальний бал, який отримав переможець Огляду – 272,3 (85%), мінімальний – 154,3 (48%).

Рейтинг ЗП(ПТ)О за I та II етапи разом наведено у таблиці 3 на стор. 12.

Переможцями Огляду стали:

— Коханевич Наталія Володимирівна, викладач ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»;

— Ольховська Валерія Костянтинівна та Дробот Галина Леонідівна, викладачі ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»;

— Безбородова Світлана Миколаївна, викладач ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти».

Також у п'ятірку кращих увійшли кабінети з предмета «Технологія штукатурних робіт» наступних закладів П(ПТ)О:

— ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»;

— Красноградський професійний ліцей.

Середній бал результатів Огляду у відсотковому співвідношенні до максимально можливого наведено на рис. 3.

У процесі проведення Огляду до уваги оргкомітету та експертної групи учасниками пропонувались використання технологій дистанційного навчання на різних платформах та за різними організаційними формами, позакласні заходи для здобувачів професійної освіти, що сприяють поглибленню їх ключових компетентностей, професійних знань, умінь та навичок. Мета обласного огляду навчальних кабінетів закладів професійної (професійно-технічної) освіти Харківської області «Технологія штукатурних робіт» була реалізована повністю.

Разом з тим, викладачам предмета «Технологія штукатурних робіт» необхідно приділити увагу змісту та якості наданої навчально-програмної документації та інформаційно-методичних матеріалів наступного характеру:

- конкретному відображенню в повному обсязі завдань на новий навчальний рік у плані роботи кабінету;
- інноваційності у забезпеченні кабінету обладнанням, інструментами, матеріалами, сучасними технічними

засобами навчання відповідно до нових СП(ПТ)О;

- складанню комплекту освітньої

програми/навчально-програмної документації викладача в повному обсязі;

- відповідності типу уроку його

Олена ДІДЕНКО,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

З досвіду роботи

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ОБЛАДНАННЯ КАБІНЕТУ БІОЛОГІЇ

На сьогодні ми переживаємо складні часи, можна сказати, що живемо в екстремальних умовах. Перед викладачами стоїть нелегке завдання: донести до здобувачів освіти зміст уроку так, щоб вони не тільки отримали знання, а й зацікавились представленою темою. Саме тому використання інтерактивних методів в умовах дистанційного навчання є дуже доцільним. Не є виключенням і ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області», який приділяє належну увагу впровадженню сучасних педагогічних методів, наприклад, інтерактивне навчання за допомогою різних

аудіовізуальних програм (Skype, Zoom, Viber, YouTube тощо).

З 3 квітня 2020 року викладачами нашого закладу періодично проводяться онлайн-уроки з учнями 1-4 курсу, а саме: за допомогою Zoom, Viber, Google Meets та ін. Підлітки мають змогу розвивати та вдосконалювати свої навички у зручний для них час, використовуючи різноманітний інтернет-контент.

Під час роботи у Zoom ми прийняли нові сучасні виклики. Кожен викладач – чи то загальноосвітньої підготовки, чи то професійного спрямування – відчув на собі складність подання навчального матеріалу учням, які знаходяться в

дидактичній меті та правильному визначенню типу уроку при складанні плану уроку з предмета «Технологія штукатурних робіт», постановці завдань до уроку та визначенню зв'язків освітніх компонентів/навчальних предметів;

- зразкам інформаційно-методичних матеріалів для самостійної роботи здобувачів освіти, в тому числі для дистанційного навчання, щодо визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти та використання форм самостійної роботи здобувачів освіти для дистанційної форми навчання;
- проведенню заходів професійного спрямування під час місячників та тижнів професії;
- формуванню у здобувачів освіти hard skills і soft skills та комунікації зі здобувачами освіти під час проведення уроків для дистанційного навчання.

Підготовка й участь викладачів стимулює до забезпечення кабінетів ЗП(ПТ)О сучасним обладнанням та матеріалами, дає можливість оновлювати навчально-методичне забезпечення, спонукає педагогічних працівників постійно підвищувати свій професійний рівень.

різних куточках області та не завжди мають стабільний доступ до інтернету. Тому дистанційну освіту можна розглядати як простір для самовдосконалення та саморозвитку як викладачів, так і здобувачів освіти.

Важко не погодитися з тим, що викладачі хімії та біології стикаються з ситуацією, коли учні вже через кілька місяців після початку вивчення матеріалу, втрачають інтерес до предмета, не мають бажання вчитися, докласти певних зусиль. Однією з таких причин є невідповідність традиційних прийомів навчання та прагнень сучасних підлітків, тому ми, викладачі, шукаємо

нові методи та засоби навчання, які здатні відновити інтерес до предмета. Саме тому сучасний урок взагалі важко уявити без використання мультимедійних засобів.

Однією з особливостей інтерактивного навчання є підготовка молоді до самостійності. Працюючи з електронними ресурсами, учень вирішує завдання, вчиться контролювати свій час, спільно вирішує проблеми з ровесниками, моделює ситуації, вчиться критично мислити, приймати обдумані рішення, відстоювати власну точку зору. Інтерактивне навчання спирається на кооперативне та взаємонавчання, результатом якого є встановлення взаєморозуміння між учнями та педагогом, між учнями в колективі та бажанням виконувати творчі завдання. Інтерактивне навчання передбачає використання методів, які дають змогу створювати ситуації пошуку, вирішення проблем, успіху, переконання, співпереживання, задоволення, аналізу та самооцінки своїх дій.

Методи інтерактивного навчання можна використовувати на початку нового уроку, замість опитування, після пояснення нового матеріалу, на етапі застосування знань, умінь та навичок, як частину узагальнюючого уроку під час контролю знань.

Зараз налічується безліч застосунків, платформ, які можна використовувати під час очного та дистанційного навчання. На уроках мені подобається використовувати програму Learning Apps.org – конструктор інтерактивних завдань, що дозволяє зручно й легко створювати електронні інтерактивні вправи, що сприяє активності, самостійності, ефективності, зв'язку теорії з практикою, поєднання колективних та індивідуальних форм навчальної роботи тощо.

Мета кожного вчителя завжди одна – зробити навчання якіснішим, цікавим та доступним для учнів. Тому я обрала цей сервіс, бо за допомогою нього учні можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі, що сприяє пізнавальному інтересу. На сервісі представлено безліч інтерактивних вправ, що поділені на категорії, які постійно оновлюються. Сервіс має 5 інструментів для роботи (голосування, чат, календар, нотатки, дошка оголошень). У кожній групі доступно кілька шаблонів вправ, з якими можна попередньо ознайомитися, щоб потім створити свій власний ресурс. Викладач

може працювати в групах, швидко створювати вправи на уроці, задавати домашнє завдання та перевіряти виконання завдань (до речі завдання перевіряються миттєво). Важливим є те, що якщо здобувачі освіти знаходяться на дистанційному

навчанні, то дуже легко можна відстежити, хто виконав завдання, а хто ні. Цим сервісом я користуюся часто, здебільшого, вже готовими вправами, але й створюю свої власні завдання в тому числі.

Сучасні підлітки потребують саме таких онлайн-застосунків, коли урок стає надзвичайно цікавим та ефективним, що сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів і дозволяє подолати певні психологічні бар'єри на шляху формування інтересу до навчання.

Особливу роль у формуванні пізнавальної активності в процесі вивчення біології відіграє навчальний кабінет. Саме кабінет біології є тим місцем, де здобувачі освіти можуть доторкнутись до природи, краще пізнати її, вивчити закони співіснування людини з природою. Але, щоб актуально впроваджувати нові форми і методи навчання, виконувати лабораторні та практичні роботи, без належної матеріальної бази кабінету це неможливо.

Зараз сучасна освіта виходить на новий рівень надання знань кожному здобувачу освіти і розширює можливості сприйняття і засвоєння необхідного матеріалу під час проведення уроків.

За допомогою новітнього інноваційного навчального обладнання для кабінету біології, яке отримали в 2020 році, ми можемо робити освітній процес не тільки цікавим, але й захоплюючим та емоційним.

Сучасна комп'ютерна та презентаційна техніка стала незамінним помічником вчителя під час проведення уроків і вивчення нового матеріалу, тому важко вже уявити кабінет без неї. Крім того, залучення у освітній процес демонстраційного обладнання допомагає вчителю пояснити учням тему занять і продемонструвати їм явища, які вони вивчали раніше лише теоретично. Використовуючи лабораторне

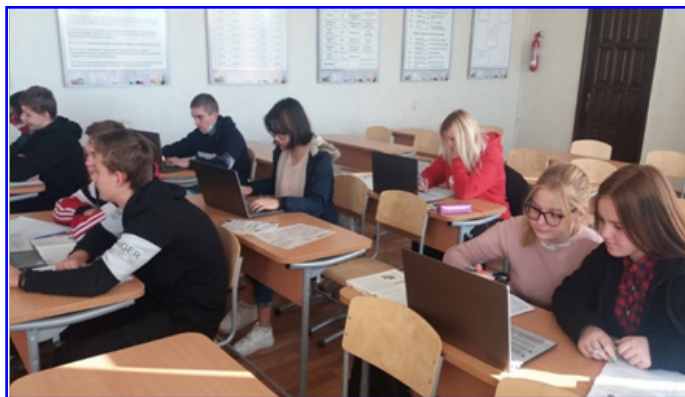

Рис. 1. Робота в парах з ресурсом Learning Apps.org

обладнання, учні можуть самостійно працювати, об'єднуючись у групи для виконання дослідів за допомогою Лабдиска.

Кабінет біології у нашому закладі має в облаштуванні навчальні ноутбуки, інтерактивну дошку з автономним комп'ютером та великим сенсорним екраном, а також віртуальну лабораторію. За допомогою інтерактивної дошки можна відкрити будь-який комп'ютерний додаток або веб-ресурс, продемонструвати потрібну інформацію, писати на ній або ж малювати. Намальоване чи написане, можливо зберегти у вигляді комп'ютерних файлів, роздрукувати, надіслати електронною поштою, навіть зберегти у вигляді Web-сторінок і розмістити їх в інтернеті.

Інтерактивна дошка стає незамінним супутником вчителя на уроці, відмінним доповненням його слів. Вона дозволяє створювати прості і швидкі поправки в навчальному матеріалі прямо на уроці, під час пояснення, адаптуючи його під конкретну аудиторію та завдання, поставлені на

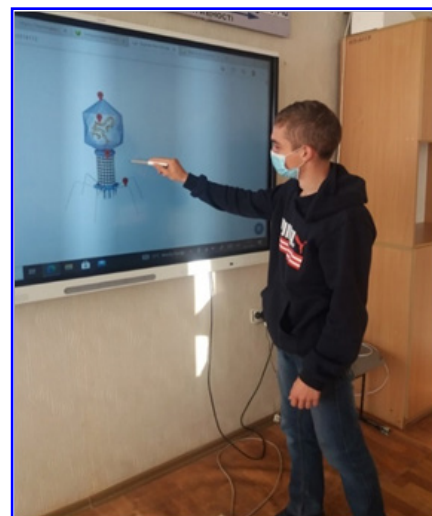

Рис. 2. Робота з інтерактивною дошкою

Рис. 3. Парна робота на інтерактивній дошці

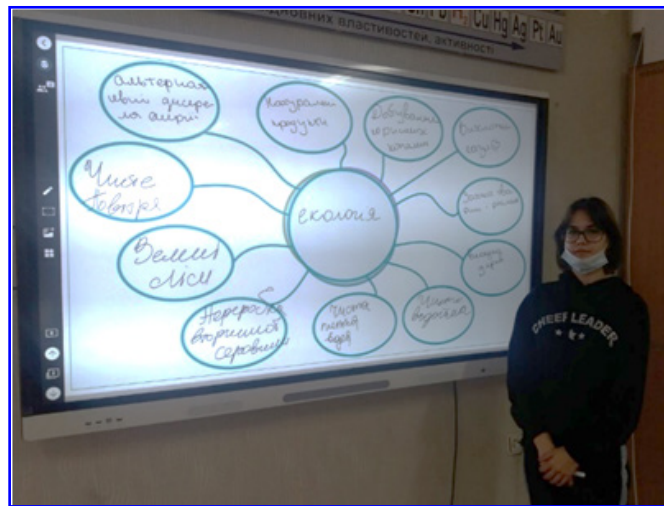

Рис. 4. «Асоціативний куц» на тему: «Екологія»

уроці, допомагає учням сприймати інформацію швидше, брати участь у групових дискусіях, роблячи обговорення ще більш цікавим, виконувати спільну роботу, вирішувати загальну задачу, поставлену педагогом. Також дають змогу проводити фронтальну перевірку знань учнів, організувавши грамотний зворотний зв'язок «учень-викладач» з використанням планшетів та нетбуків через інтернет у системі «Тесторіум» або «ClassTime».

Інтерактивна дошка стає центральним хабом класу – викладач та учні об'єднуються для взаємодії за допомогою програмного забезпечення і створюють єдине освітнє середовище. Педагог і учні можуть фізично взаємодіяти з матеріалом, пересуваючи пальцями рук літери, цифри, слова і зображення. Завдяки цим та іншим функціям інтерактивна дошка допомагає учням сприймати інформацію аудіально-візуально і кінестетично.

Використовуючи на уроках електронні ресурси (надаю перевагу Learning Apps.org як засобу формуального оцінювання), застосовую вправи не для оцінювання знань учнів, а для оцінки динаміки їх навчання та змісту вивченого матеріалу. Так, наприклад, вивчаючи тему «Віруси: особливості будови та життєдіяльності», яка на сьогодні є актуальною і в повсякденному житті учнів, на етапі вивчення нового матеріалу використовую вправи для парної або групової роботи. У кожного учня на парті є ноутбук, здобувачі освіти отримують інструкцію щодо виконання завдання, а потім презентують свою роботу (рис. 1 на стор.15).

При вивченні теми «Віруси, віроїди, пріони» на етапі закріплення знань я використовую вправи із категорії тек-

стів та зображень, бо вони дозволяють перевірити комплексність знань учнів. На рис. 2 (стор.15) показана робота учня на інтерактивній дошці з вправою «Будова бактеріофага».

Або вправа для парної роботи на інтерактивній дошці: двоє учениць (рис. 3) розподіляють на 2 групи характеристики вивчених об'єктів, при цьому коментують свій вибір.

Подобається учням виконувати вправу «Асоціативний куц», працюючи на інтерактивній дошці у режимі письма (рис. 4). Це така «мозкова атака», яка використовується для «входження» в тему, або для мотивації навчальної діяльності. На відміну від «мозкової атаки», де висловлені думки стосуються інформації з приводу певної теми, метод «Асоціативний куц» спонукає учнів підключати свої почуття та емоції стосовно певного предмета, образу, теми.

Таким чином, використовуючи технічні можливості кабінету, ми завжди можемо опрацювати вивчений навчальний матеріал, проаналізувати й узагальнити здобуті учнями знання, акцентувати увагу на основних поняттях, які вивчались на уроці, а також порівняти результати з очікуваними результатами роботи для того, щоб з'ясувати чи достатньо доступною для розуміння була навчальна інформація.

Отже, використання інтерактивних завдань змінює роль і функції викладача, тому що він перестає бути центральною фігурою, а лише регулює та коригує освітній процес, займається його загальною організацією, визначає загальний напрям, перетворює аудиторію пасивних слухачів на активних учасників процесу. Дотримання порядку застосування активних методик

дозволяє спланувати свій урок більш ефективним, цікавим для здобувачів освіти, тому що учні мають можливість розуміти, рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають.

Список використаних джерел

1. Берегова А. Б. Інтерактивні технології навчання як один із засобів формування системи біологічних знань учнів / Анна Берегова // Біологія. Шкільний світ: газ. для вчителів біології. – 2008. – № 28. – С. 19-20: ілюстр., табл.
2. Беленька Г.В. Інтерактивні прийоми викладання навчальної дисципліни у вищій школі. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001. – 118 с.
3. Богданова О.К. Сучасні форми і методи викладання біології в школі: навч. посіб. / О.К. Богданова. – Х.: Основа, 2003. – 80 с. – (Бібліотека журналу „Біологія”; вип. 1(1)).
4. Брижевич Г. М. Інтерактивні форми навчання на уроках біології / Г.М. Брижевич // Біологія: наук.-метод. журн. – 2007. – № 19-21. – С. 27-32.
5. Солдатенко М.М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності. – К., 2006.
6. Інтернет-джерела:
 - <https://nubip.edu.ua/node/74339>;
 - <https://topuch.ru/interaktivni-metodi-navchannya-termin-interaktivnij/index.html>;
 - <https://naurok.com.ua/stattya-interaktivni-metodi-navchannya-123080.html>;
 - https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/2c0a65635b2bd78a4c43a89521206c36_0.html

Наталія КУЦИНА,
викладач ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»

Практичний досвід інтеграції медіаграмотності на уроках хімії через аналіз інформації

На сьогодні в багатьох країнах світу дедалі більше уваги приділяють медіаосвіті, розвитку медіаграмотності. Медіа – це комунікаційні канали та інструменти, що використовуються для збереження та донесення інформації: телебачення, Інтернет, радіо, газети, журнали, відео- та музичні твори, книги.

Медіаграмотність – сукупність знань, навичок та умінь, що дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати різноманітні повідомлення для різних типів медіа. Окрім того, медіаграмотність передбачає вміння розуміти й аналізувати, як медіа функціонують у суспільстві та який вплив вони мають на людей.

Сучасний учень має орієнтуватися в сьогоденному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних засобів масової інформації, аналізувати й оцінювати медіаповідомлення, розшифровувати та використовувати закодовану в медіаповідомленнях інформацію.

Для розвитку медіаграмотності в учнів викладачі застосовують різні методи та форми навчання. На уроках я надаю перевагу груповій роботі учнів, оскільки групова форма роботи сприяє виробленню спільної думки, розвитку критичного мислення, формуванню позитивного ставлення до навчання, дозволяє реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги і співробітництва. При груповій формі роботи учні спільно здобувають і обмінюються інформацією, оцінюють знання, зіставляють відповіді, з'ясовують, де допущені помилки.

У підлітковому віці спостерігається потреба у створенні власного світогляду, прагненні стати дорослим. З цієї точки зору, найбільш продуктивними для цього віку є інтерактивні уроки, які залучають підлітка в активне розв'язання завдань і проблем, ставлять його в позицію причетності до створення подій. Групові форми роботи на уроці дають можливість працювати

разом, щоб вивчити значну кількість інформації за короткий проміжок часу, а також заохочують учнів допомагати один одному навчаючи вчитися.

Доцільно використовувати груповий пошук інформації на уроці під час вивчення нової теми. Під час застосування такої форми роботи учні об'єднуються у групи та із різних джерел інформації за певний проміжок часу намагаються знайти відповіді. Такими джерелами можуть бути підручник, дидактичний матеріал, таблиці. Якщо є можливість – працюємо в мережі Інтернет. Після закінчення роботи заслуховуються повідомлення кожної групи.

Так, при вивченні фізичних властивостей металів, розподіляю учнів на декілька груп для знаходження інформації з кожної із фізичних властивостей. Групи шукають інформацію за планом, використовуючи презентацію за посиланням: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-po-temi-zagalna-harakteristika-metaliv-152092.html>

1. Суть фізичної властивості металів.
2. Яким явищем обумовлена дана властивість?
3. Приклади металів, у яких ця властивість проявляється більшою чи меншою мірою.
4. Застосування металів відповідно до таких властивостей.

Перша група учнів характеризує фізичну властивість металів: тепло- і електропровідність. Один з учасників групи пояснює суть явища електро- і теплопровідності, другий – пояснює причину цього явища, спираючись на особливості будови атомів металів та металічної кристалічної решітки. Третій – наводить приклади металів, які мають найвищі показники електропровідності, ряд металів, у якому ця властивість згасає. Четвертий – доповідає про галузі застосування металів із заданими властивостями. Друга група за таким же планом готує повідомлення про фізичну властивість: пластичність металів. Третя група аналізує темпе-

ратуру плавлення металів, четверта – густину металів.

Таким чином, кожен учень групи залучений у процес пошуку інформації на уроці. Для кращого засвоєння матеріалу учні паралельно демонструють фото зразків різних металів. Можна виділити окрему групу експертів, які проаналізують виконані завдання учасників груп.

Так, при вивченні теми «Кристалічні ґратки. Залежність фізичних властивостей речовин від їх будови» учнів розподіляю на 5 груп (4 навчальні й 1 група експертів). У кожній групі обирається керівник. Групам надаються тексти з навчальною інформацією, що стосується характеристик певного типу кристалічних ґраток та завдання. Група експертів працює з підручником та додатковою літературою й готує узагальнюючу інформацію. На роботу відводиться 10 хвилин. Додаткова інформація за посиланням на Гугл Диску: <https://docs.google.com/presentation/d/1nDM9XHXzU79tXZiqb-qcH-FguWp80qqRmX3zZx8U1Fg/htmlpresent>

Завдання для груп:

1. Які частинки розміщені у вузлах кристалічної ґратки, яку ви вивчаєте?
2. Назвіть вид хімічного зв'язку та тип хімічних елементів, що утворюють даний тип кристалічної ґратки.
3. Вкажіть характерні фізичні властивості речовин з даним типом кристалічної ґратки.
4. Наведіть приклади речовин.

Після закінчення роботи кожна група звітує й записує отриману інформацію на інтерактивній дошці в таблицю 1 на стор.18.

Група експертів аналізує заповнену таблицю, порівнює її з власною інформацією і робить висновки щодо залежності властивостей речовин від типу кристалічних ґраток.

При вивченні теми «Алкани» організовую роботу в 4 групах. Кожна група працює з певною речовиною. На аркуші паперу надаю всім групам такі завдання:

Таблиця 1

Характеристика кристалічних ґраток

Ознаки	Атомна	Молекулярна	Іонна	Металічна
Частинки, що містяться в вузлах ґратки				
Вид хімічного зв'язку				
Фізичні властивості				
Приклади речовин				

Таблиця 2

Характеристика насичених вуглеводнів

Ознаки	метан	етан	пропан	бутан
Склад і молекулярна формула				
Відносна молекулярна маса				
Масові частки елементів				
Фізичні властивості				
Хімічні властивості				
Застосування				

Завдання 1. Зобразіть молекулярну та структурну формули речовин.

Завдання 2. Обчисліть відносні молекулярні маси та масові частки елементів у даних речовинах, порівняйте їх.

Завдання 3. Спрогнозуйте фізичні властивості речовини за планом:

1. Агрегатний стан.
2. Розчинність у воді.
3. Легший чи важчий від повітря.
4. Приблизні температури кипіння.

Завдання 4. Складіть рівняння реакцій:

1. Горіння.
2. Хлорування.
3. Дегідрування.

Завдання 5. Галузі застосування даної речовини.

Результати роботи учні записують у таблицю 2, яку готують на інтерактивній дошці заздалегідь. Додаткова інформація за посиланням на Вікіпедію: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%83%D0%B3%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96>

Разом з учнями аналізуємо заповнену таблицю, знаходимо спільні і відмінні властивості речовин одного класу сполук, пояснюємо причини цього явища.

При вивченні суспільно значущих тем, наприклад: «Проблеми використання мінеральних добрив», «Озоновий шар» «Кислотні дощі», «Значення хімії в розв'язанні енергетичної проблеми» використовуємо метод групової роботи «Ажурна пилка». Групам учнів надаю домашнє завдання напередодні заняття:

прочитати матеріал теми, або проглянути фільми на дану тематику.

Спочатку учень працюватиме в «початковій» групі. Потім він в іншій групі буде виступати в ролі експерта з питання, над яким він працював у «початковій групі» та отримує інформацію від представників інших груп. Кожна експертна група має вислухати всіх представників «початкових» груп і проаналізувати матеріал загалом, здійснити його експертну оцінку.

В останній частині заняття учень знову повертається в свою «початкову» групу для того, щоб поділитися тією інформацією, яку йому надали учасники інших груп. У кожній «початковій» групі учні мають позначки різних кольорів, а в кожній «експертній» – однакові.

За допомогою методу «Ажурна пилка» за короткий відрізок часу можна надати і опрацювати велику кількість інформації. Так, при вивченні теми «Значення хімії в розв'язанні енергетичної проблеми» напередодні уроку учнів поділяю на початкові групи по 4-5 осіб. Оголошую питання, над яким група буде працювати на уроці, для того, щоб учні ознайомилися з матеріалом. На уроці групи отримують завдання на аркуші паперу і починають працювати над завданнями 15-20 хвилин.

Завдання для 1-ї групи.

1. Охарактеризуйте традиційні джерела енергії: вугілля, нафта, природний газ, торф, сланці, деревина.

2. Наведіть приклади використання традиційних джерел енергії в Україні.

Завдання для 2-ї групи.

1. Охарактеризуйте нетрадиційні джерела енергії: метанове бродіння побутових відходів, гною; вітроенергетика, гідроенергетика; біопаливо.

2. Які переваги цих джерел енергії?

Завдання для 3-ї групи.

1. Характеристика геліоенергетики. Галузі, в яких можна використовувати геліоенергетику?

2. Від чого залежить успіх цього виду енергії?

Завдання для 4-ї групи.

1. Характеристика водневої енергетики. Які джерела водню?

2. Які переваги й проблеми водневої енергетики?

Завдання для 5-ї групи.

1. Характеристика ядерної енергетики.

2. Проблеми ядерної енергетики в Україні.

Під час обговорення учні повинні виділити головне (питання виведено на інтерактивну дошку):

1. Основні джерела енергії на Землі.

2. Що спричинило появу енергетичної проблеми й загострення її останніми роками?

3. Енергетична проблема України.

4. Значення хімії у розв'язанні енергетичної проблеми. Шляхи її розв'язання.

Доцільно впроваджувати групову форму роботи на уроці при узагальненні знань з певних тем. Так, при узагальненні знань про оксигеновмісні сполуки групи виконують аналогічні завдання знайти інформацію про певну речовину і заповнити таблицю 3 (стор.19). Для цього можна скористатися посиланнями:

– Загальна характеристика спиртів («На Урок» <https://naurok.com.ua/prezentaciya-zagalna-harakteristika-spirtiv-221490.html>);

– Властивості етанової кислоти (Вікіпедія https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%86%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BA%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D1%82%D0%B0);

– Загальна характеристика естерів («На Урок» <https://naurok.com.ua/prezentaciya-esteri-zagalna-strukturni-formuli-sistemachna-nomenklatura-fizichni-vlastivosti-gidroliz-esteriv-215839.html>)

Разом з учнями аналізуємо заповнену таблицю, знаходимо відмінні риси речовин різних класів сполук, пояснюємо причини цього явища. Можна проводити роботу з учнями і в мікрогрупах,

Характеристика оксигеновмісних сполук

Ознаки	метанол	етанол	гліцерол	етанова кислота	діетиловий естер
Склад і молекулярна формула					
Відносна молекулярна маса					
Масові частки елементів					
Фізичні властивості					
Хімічні властивості					
Застосування					

тобто парами.

Так, при узагальненні знань з органічної хімії даю завдання мікрогрупам: скласти найдовший ланцюг перетворення за наданою першою речовиною. Надається перша речовина, і вони складають ланцюг. Для цього учні використовують знання, одержані при вивченні органічної хімії, інформацію з підручника, довідників.

Таким чином, в учнів удосконалюються вміння використовувати знання про генетичні зв'язки між класами органічних сполук, хімічні властивості та способи добування речовин, типи та умови протікання хімічних реакцій, складання назв речовин, навички вільного орієнтування у перетворенні одного класу сполук на інші. Елемент змагання між парами (хто складе найшвидше найдовший ланцюг) мотивує та зацікавлює учнів.

При узагальненні знань про органічні речовини можна також провести групову роботу в мікрогрупах. Роздати учням картки із завданням заповнити блок-схему, визначивши клас сполук реагенту або продукту реакції та тип відповідної реакції. Додаткова інформація для учнів за посиланням: <https://uabooks.top/444-vzayemozvyazok-mzh-organchnimi-rechovinami.html>

При виконанні цього завдання учні вчать застосовувати знання про класи речовин, аналізувати, здійснювати

зв'язок між класами речовин, хімічними властивостями, типами характерних реакцій. При узагальненні і систематизації знань за темою «Вуглеводні» мікрогрупам учнів пропонують об'єднати в класи вуглеводнів такі сполуки:

C_2H_4 ; CH_4 ; C_6H_{10} ; C_5H_{12} ; C_2H_2 ; C_4H_8 ; C_3H_8 ; C_7H_{14} ; C_2H_4 ; C_7H_8 ; C_3H_4 ; C_6H_6 ;

Учні виконують завдання, використовуючи зміст плаката, підручник, зошит, а також інформацію за посиланням: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:5df7011dd2ba3fd1467ffc0f892ff9da2731ded5/latest/258901/index.html#p2

Потім демонструю учням правильні відповіді.

Класи вуглеводнів

Алкани	Алкени	Алкини	Арени
CH_4	C_2H_4	C_6H_{10}	C_7H_8
C_5H_{12}	C_4H_8	C_2H_2	C_6H_6
C_3H_8	C_7H_{14}	C_3H_4	

Учні звіряють свої роботи, відмічають помилки, виправляють їх, закресливши неправильні відповіді. Потім звітуємо про кількість допущених помилок у кожній парі, визначаємо переможців.

Груповий пошук інформації учні здійснюють і вдома при підготовці до уроку. Ця технологія дає можливість поживити вивчення іноді не дуже

цікавого матеріалу. Наприклад, при вивченні теми «Жири, склад жирів, їх утворення» учні напередодні були сформовані в 5 груп і кожна отримала завдання: підготувати інформацію, використовуючи різні джерела: підручник, енциклопедію, мережу Інтернет. Для виконання завдання учні, за бажанням, виготовляють інформаційні листи, плакати.

Перша група вивчала питання відкриття жирів. Друга – повідомляла про два способи виробництва олії. Третя – про виробництво маргарину на основі рослинних олій. Четверта – про значення і застосування жирів в природі. П'ята – підготувала поради лікаря щодо використання жирів в їжу.

Часто інформація, що трапляється у мережі Інтернет, містить наукові помилки та неточності. Гарний спосіб формування медіаграмотності – навчити шукати помилки в повідомленнях масмедіа (газетних статтях, телевізійних передачах, рекламних роликах).

Доволі поширена дискусія навколо різних харчових добавок, зокрема так званих речовин з Е-числами (Е-номерами). Е-числа – коди харчових добавок, що були засновані в Євросоюзі (звідси і префікс «Е», що означає «Європа»).

Як можна загалом називати всі добавки з Е-кодом шкідливими для здоров'я, якщо добавка з таким кодом під номером Е101 – рибофлавін, відомий як вітамін В2. У переліку харчових добавок з Е-номерами багато звичних нам інгредієнтів, зокрема лимонна кислота (Е330), харчова сода (Е500) тощо. За цим кодом можна дізнатися, до якої групи добавок належить речовина: якщо код починається на 1, то ним позначають барвники, 2 – консерванти, до яких належить і кухонна сіль, вони збільшують термін придатності, захищають від мікробів і грибків. Цифра 3 позначає антиоксиданти і регулятори кислотності, вони запобігають руйнуванню продукту від взаємодії з киснем повітря, наприклад, від згірнення жирів і зміни кольору. Речовини з кодом, що починається на 4 (стабілізатори) та 5 (емульгатори), зберігають консистенцію продуктів, а на 6 – посилюють смак і аромат. Серед харчових добавок, позначених Е-числами: частина з них абсолютно безпечна, але трапляються шкідливі, використання яких заборонено або обмежено.

При вивченні цього питання поділяю учнів на групи. Перша група одержує

Блок-схема «Органічні речовини»

Вихідна речовина	Тип або назва реакції для добування	Продукт реакції
метан	нітрування	?
ацетилен	?	етан
спирт	окиснення	?
кислота метанова	?	кислота карбонатна
естер	?	спирт

завдання знайти інформацію про небезпечні харчові добавки і навчитися їх визначати в продуктах. Друга – вивчає ті, які дозволені для використання і не шкодять здоров'ю, а навіть приносять користь. Третя – готує поради щодо харчових добавок. Четверта – здобуває інформацію щодо харчових продуктів, що містять небезпечні барвники, продукти, що не підлягають забарвленню в Україні.

Учні заздалегідь збирають етикетки з різних продуктів харчування, щоб навчитися досліджувати їх зміст, створюють інформаційні листи та плакати: «Поради щодо харчових добавок», «Найнебезпечніші добавки, які заборонені в Україні».

При підготовці учнями інформаційних повідомлень, завжди звертаю їх увагу: з яких джерел взята інформація? Під час пошуку інформації в Інтернеті, чи звертав ти увагу на назву сайту, його оформлення, наявність автора статті? Вчу їх аналізувати та порівнювати, критично оцінювати інформацію, яку вони використовують з різних джерел.

Використання інтерактивних

технологій, зокрема групових форм роботи, направлених на пошук і аналіз інформації, у поєднанні з традиційними методами навчання, розвиває медіаграмотність учнів, підвищує інтерес до вивчення хімії, збільшує їх активність, посилює прагнення здобувати знання самостійно.

Список використаних джерел

1. Програма з хімії для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту (затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407). Ел. ресурс <https://goo.gl/fwh2BR>

2. Григорович О. Медіаграмотність на заняттях з хімії. Навчальне видання / За редакцією Волошенюк О., Іванов В. – Київ: АУП, ЦВП, 2020. – 53 с., іл.

3. Пометун О.І., Сущенко І.М. Навчаємо мислити критично: Посібник для вчителів. – Д.: ЛІРА, 2016. – 144 с.

4. Глушак Г. Групове заняття з обдарованими учнями // Біологія і хімія в школі. – 2005.– № 6. – С. 41-45.

5. Зінченко Т.М. Багатоваріантні завдання з теми "Метали". 10 клас / Т.М. Зінченко // Хімія: науково-мето-

дичний журнал. Заснований у серпні 2002 р. – 2017. – №3/4. – С. 77-79.

6. Русанова О.К. Дидактична збірка. Науково-методичний журнал «Хімія». Вид. «Основа», 2014.

7. Смоляр В.І. Сучасні проблеми використання харчових добавок. Проблеми харчування. – 2009. – № 1-2. – С. 5-10.

8. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 06.09.2005. Документ 2809-15. Ел. ресурс <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2809-15#Text>

9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Санітарних правил і норм по застосуванню харчових добавок» від 23.07.1996 №222 Документ z0715-96. Ел. ресурс <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0715-96#Text>

Тетяна КОРОЛЬОВА,

викладач Регіонального центру професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області

З досвіду роботи

Використання освітніх інновацій у професійній підготовці кваліфікованих робітників з професії «Кухар. Кондитер»

Упровадження інновацій в освітній процес вимагає пошуку таких форм та методів навчання, які сприяли б активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвивали творчу активність, підвищували рівень якості підготовки кваліфікованих робітників.

З метою підвищення якості освіти у практичній діяльності необхідно використовувати **мультимедійні технології**, які полегшують працю викладача, підвищують мотивацію до навчання здобувачів освіти, оптимізують ефективність і якість педагогічного процесу. Використання комп'ютера дозволяє створити інформаційне середовище, що стимулює інтерес та допитливість учнів.

Для ефективної організації освітнього процесу створено ряд комп'ютерних презентацій, які використовуються на етапах вивчення нового матеріалу та

закріплення знань учнів.

На уроках доречно використовувати метод інтелект-карт, який дозволяє перетворити процес вивчення навчального матеріалу на цікавий квест, незалежно від форми роботи: індивідуальної чи групової. Зазначимо, що робити це набагато ефективніше через ті речі, які цікаві учням і не відірвані від їхнього життя.

Інтелект-карти використовують для:
— створення презентацій;
— моделювання «ситуації успіху»;
— «мозкового штурму»;
— розвитку інтелектуальних здібностей та критичного мислення учнів;
— підготовки до конкурсів професійного спрямування тощо.

Ментальні карти можна застосовувати для різних типів уроку: вивчення нового матеріалу, закріплення матеріалу, узагальнення матеріалу тощо.

Одним із ефективних методів на-

вчання є сторітелінг.

Сторітелінг – технологія створення історії та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача.

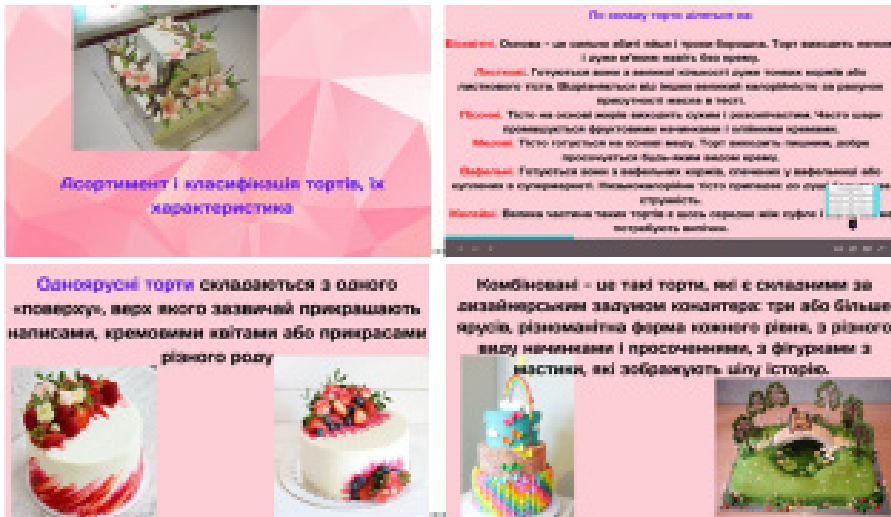
Причини, за якими сторітелінг є ефективним методом навчання, наступні:

- учні люблять слухати історії більше, ніж доповіді, описи чи визначення, тому що вони легше сприймаються (задіяна не лише раціональна сторона сприйняття інформації, а й образна) – реалізується принцип доступності навчання;

- в історії є герой, який змінюється, ці зміни відбуваються в процесі наполегливої праці, виконання складних завдань тощо;

- історія динамічна (сучасні молоді люди з кліповим мисленням краще сприйматимуть історію, ніж текст

**Зразок мультимедійної презентації з теми:
«Асортимент і класифікація тортів, їх характеристика»**

Зразок інтелект-карти з теми: «Класифікація соусів»

іншого виду);

- історія впливає на почуття слухача, а це підвищує рівень концентрації уваги (тому всі уважно слухають навчальний матеріал, сприймають його, а потім з легкістю можуть відтворити) – реалізується принцип міцності знань та емоційного навчання.

За допомогою сторітелінгу можна отримати два важливі результати:

- пожвавлення атмосфери у колективі, зняття напруженості, створення невимушеної обстановки;
- він є одним із найбільш простих та швидких шляхів встановлення контакту між педагогом та учнями, засобом привернення та утримання їх уваги.

Для створення та розповіді історій можна використовувати цифрові

технології. Можливості створення цифрових історій не мають меж. Задача педагога полягає у раціональному виборі інструментів, методик і підходів, які відповідатимуть ресурсам викладача, потребам здобувачів освіти, поточним освітнім проектам і задачам.

Створення цифрових історій охочує навчання і робить освітній процес більш захопливим. У проектах учні мають можливість створювати, грати ролі та виступати перед аудиторією.

Сторітелінг може стати цікавою частиною будь-якого навчального заняття. Він допоможе молоді розвинути креативне мислення, ораторські навички та подолати страх публічних виступів.

Приклад використання сторітелінгу з теми: «Вареники»

Варіант 1. Вареники – українська національна страва у вигляді відвареного прісного тіста та начинки з картоплі, м'яса, грибів, овочів, фруктів, ягід та сиру. Суто українські начинки для вареників – вишні, сир, цибуля, вишкварки тощо. Як начинку також використовують капусту, картоплю, гречану кашу, мак, варені і дроблені сухофрукти, а на Полтавщині – навіть варений горох, розтертий з калиною. Готову страву подають зі сметаною чи олією, зі смаженою цибулею. Вареники з вишнями, маком, яблуками, сливами, ягодами посипають цукром або подають в ягідних сиропах чи в меді. Окремо подають сметану.

Варіант 2. В епоху середніх віків жив козак Вареник, який як в дні свят, так і під час посту готував "мішечки з тіста, начинені іншою їжею". Вони чарували тим, що їх легко було приготувати навіть в похідних умовах. Як у якості основного блюда (з м'ясом, рибою, капустою, горохом, картоплею, грибами, кашею), так і в якості десерту – з сиром, фруктами, ягодами. Козакам дуже сподобалася страва і вони теж готували «мішечки з тіста», які назвали "варениками".

Що ми бачимо? Звичайно, перший варіант більш схожий на серйозне пояснення, ніж другий. Однак, якщо через декілька днів вас попросити згадати визначення, швидше за все, це не вдасться. А, прочитавши історію, описану в другому варіанті, учні напевно запам'ятають її.

Для спонукання та стимулювання учнів до навчальної діяльності доречно використовувати ігрові технології, які можна впроваджувати на уроках та в позаурочний час. Цільова орієнтація технологічних ігор така: в учнів розширюється кулінарний кругозір, розвиваються пізнавальні інтереси.

Пропонуємо застосовувати на уроках завдання-ігри, ігрові форми з текстом підручника. Наприклад, при вивченні теми «Приготування заправних супів» пропонуємо учням гру «Фантазії шеф-кухаря», в якій необхідно дізнатися з чого, зазвичай, готують заправний суп та вигадати свій власний рецепт, записати його назву, перелік продуктів та рецепт приготування.

Зразок оформлення гри
«Фантазії шеф-кухаря»

**ФАНТАЗІЯ
ШЕФ-КУХАРЯ**

Сторінка 1

Назва _____
Інформація: _____
Результат _____

Для закріплення вивченого матеріалу та систематизації знань можна використовувати сучасний метод печворк.

Печворк – це клаптеве шиття, вид декоративно-ужиткового мистецтва. Вироби створюються за принципом мозаїки, коли при зшиванні різнокольорових клаптиків тканини утворюється єдине полотно з різноманітними візерунками, картинами і навіть фактурою.

Кожен клаптик – це окрема тема плюс малюнок-асоціація до неї. Працюючи в парах, групах або самотійно, учні створюють інформаційні блоки, з'єднавши які отримують цілісну картину. Печворк можна створювати як на комп'ютері, так і власноруч.

Щоб зацікавити учнів та зробити навчання результативним, необхідні нестандартні підходи, одним з яких є створення інтерактивних вправ.

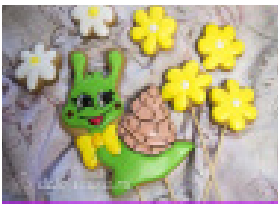

Wordwall – багатофункціональний інструмент для створення як інтерактивних, так і друкованих матеріалів. Інтерактивні вправи відтворюються на будь-якому пристрої, що має доступ до інтернету: на комп'ютері, планшеті, телефоні або інтерактивній дошці. Сервіс пропонує багато шаблонів, за допомогою яких можна створити дидактичні ігри. Навіть у безкоштовній версії є доступ до великого арсеналу ігор.

Ви можете використовувати наявні версії гри або почати її створення з нуля. Створивши ігрову вправу, надаємо посилання учням, вбудовуємо на свій сайт, ділимося з колегами в соцмережах. Завдання легко персоніфікувати. Тобто, призначити завдання, де учень вказує своє прізвище. Завдяки цьому, відстежується результат роботи кожного здобувача освіти.

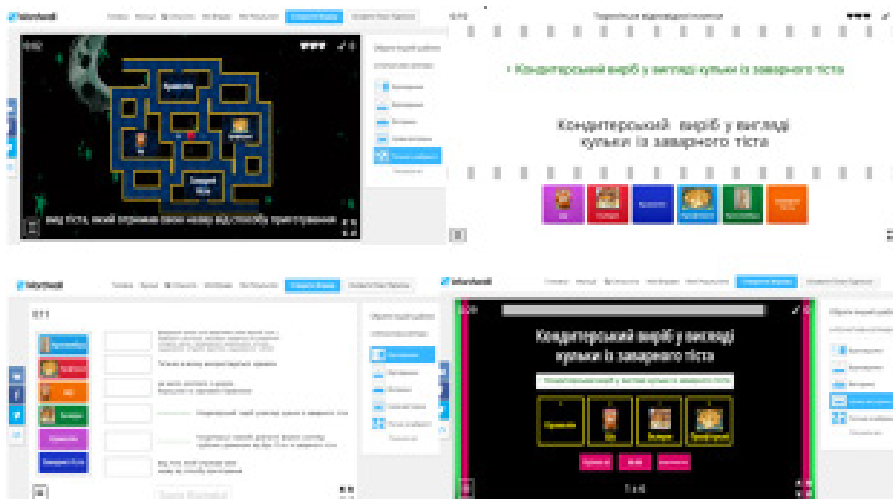
Ігрові вправи використовуються як тренажер при повторенні, як навчальні

Зразок печворку з теми: «Приготування виробів з пряничного тіста»

	<p>Пряник – кондитерський виріб, солодке печиво з використанням борошна жита та домішками меду, патоки, цукрового сиропу і прянощів. Назва пряник вказує на використання в рецептах прянощів.</p>
<p>Поява пряника тісно пов'язана з розповсюдженням вирощування жита та випіканням хліба. Про печиво з медом (прадавні пряники) знали вже в Стародавньому Єгипті. На теренах Київської Русі їх називали «медовим хлібом», який відомий з 9 століття. У цей хліб додавали рослинні соки, подрібнене коріння, а потім і прянощі, які завозили з країн Близького Сходу і навіть Індії.</p>	
 <p>Заварні пряники</p>	<p>Процес виготовлення заварних пряників відрізняється тим, що перед замісом тіста борошно заварюють цукрово-патоковим або цукрово-медовим сиропом. Залежно від кількості жиру в рецептурі виробу заварюють все борошно, або його частину. Внаслідок різних технологій та рецептур заварні та сирцеві пряники істотно відрізняються за смаком. Заварні пряники мають більш пряний смак та аромат, довше зберігають свіжість</p>
<p>Сирцеві пряники отримують традиційним замішуванням густого і щільного тіста з використанням сиропу або без нього. Воно виходить липким і приємним в роботі. З нього можна навіть зробити джгут, а потім розрізати його струною на частини.</p>	 <p>Сирцеві пряники</p>
	<p>Тульський пряник – найвідоміший вид російських пряників – виготовляється з 17 століття.</p>
<p>Імбирний пряник – пряник, приправлений імбиром, медом або мелясою замість цукру. Є декілька видів імбирних пряників, від м'якого, вологого батонного пирога, до чогось дуже схожого на імбирне сухе печиво. Різні види ймовірно мають спільне походження.</p>	
	<p>Подейкують, що медові пряники робили ще у стародавньому Єгипті. Хоч до сьогоднішніх витворів мистецтва їм було ой як далеко.</p>
<p>Нюрнберзький – різновид пряників з Франконії — баварського (німецького) міста Нюрнберга, відомі ще з часів середньовіччя. Особливо популярні в різдвяний період, хоча виготовляються і продаються протягом цілого року.</p>	

Нюрнберзький пряник від 1 липня 1996 року є запатентованою, захищеною торговою маркою для пряників, вироблених лише в Нюрнберзі.	
	Глазуровані пряники - це легке з малюнком печиво м'яке та розкішне, ідеально приправлене та злегка обсмажене, щоб підкреслити красиві конструкції
Сувенірний пряник – це не лише приємний подарунок, а ще й чудова ozdoba для тортів.	

Зразок використання сервісу Wordwall до теми:
«Технологія приготування заварного тіста та виробів з нього»
(еклери, профітролі, тістечко «Шу»).

завдання на інтерактивній дошці чи домашні завдання.

Отже, використання інноваційних технологій – це зацікавлення здобувачів професійної освіти до навчального предмета, розширення їхнього кругозору, підвищення мотивації до навчання, активізації розумової діяльності, сприяння узагальненню інформації та кращому її засвоєнню.

Список використаних джерел

1. Сторітелінг як метод навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.creativeschool.com.ua/storytelling/>
 2. Сторітелінг як ефективний варіант неформального навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.ar25.org/article/storitelling-yak-efektyvnyy-variant-neformalnogo-navchannya.html>
 3. Методичні рекомендації щодо створення мультимедійних презентацій для навчального процесу / Упор. Т.М. Соловйова, О.П. Литвин. – Біла Церква: КОІПОПК, 2011.
 4. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. посіб. – К.: Видавництво А.С.К., 2004.
 5. Wordwall. – Режим доступу: <https://wordwall.net/>
 6. Як користуватися Canva: розбір основних функцій і лайфхаків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.canva.com/ru_ru/obuchenie/kak-polzovatsya-canva/
- Валентина ГАВРИЛЕЙЧЕНКО,**
 викладач ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»

На замітку педагогу

Використання мобільних технологій в освітній діяльності

У сучасному світі, в якому стрімко розвиваються і миттєво поширюються мобільні технології, формування інформаційної грамотності сучасної молоді – основне завдання освіти.

Мобільний телефон – це один із доступних гаджетів на сьогодні.

Широке поширення смартфонів з величезною кількістю додатків та сервісів, що розширюють спектр можливостей для задоволення різних потреб, доступність смартфона для кожної людини ведуть до визначення питання про місце та роль мобільного пристрою

у навчанні та освітньому процесі.

Однак в освітній діяльності можливості мобільного пристрою використовуються досить рідко. Сьогодні важко уявити учня, будь-якого школяра, студента та й взагалі людину без сучасного мобільного гаджета в руках. Як зробити його для викладача «союзником», а не боротися з проблемою заборони використання мобільних пристроїв під час уроку?

Пропоную декілька способів ефективного застосування мобільного телефону, які я використовую під час

проведення уроків інформатики:

1. За допомогою мобільного телефону можна записати усну відповідь із запропонованого викладачем питання, правило, вчитати текст або уривок з тексту тощо, а потім свою відповідь надіслати викладачу як голосове повідомлення. Це дозволяє опитати більше учнів. Надіслати голосове повідомлення можна в таких месенджерах, як телеграм, вайбер, інстаграм, фейсбук (з року в рік таких сервісів стає все більше).

2. На уроках інформатики, щодо

теоретичного матеріалу за комп'ютерною графікою чи веб-дизайну, виникає необхідність визначити RGB певного кольору. Для вирішення такого роду завдань у Play Market існує ціла низка додатків, наприклад, «Визначення кольору», «Pixlor – Жива Піпетка» тощо.

3. У будь-якій соціальній мережі можна створити групу/розмову з учнями та їхніми батьками, де ми можемо здійснювати аудіодзвінки та відеоконференції, батьківські збори. Сюди можна надсилати завдання учням, важливу інформацію для батьків, ділитися будь-якою терміновою інформацією.

4. На уроках можна використовувати функцію телефону «Лупа», наприклад, при вивченні біології – для дослідження рослин, комах, щоб прочитати дрібний шрифт. Якщо зайти в Play Market, то таких програм там є досить багато.

5. Результати групової роботи (таблиця, макет, листівка, мапа, схема тощо) учні можуть сфотографувати на мобільний телефон для подальшого використання. Маючи таблицю перед очима у себе в телефоні, учень легко складе розповідь за нею, а також надішле її своїм одногрупникам або згадає вдома матеріал минулого уроку.

6. Викладач може використовувати таймер на телефоні (або функцію «Будильник») для регламентації часу виконання роботи учнями, при проведенні будь-яких фізичних експериментів і дослідів.

7. За допомогою мобільного телефону учні можуть вийти на сторінку викладача, на якій розміщено текст контрольної роботи або посилання на неї, та виконати її. Зникає необхідність друкувати текст перевіркою роботи.

8. При виконанні індивідуального завдання на уроці учень може скористатися інтернетом в мобільному телефоні для пошуку необхідної інформації, наприклад, знайти визначення якогось терміна, визначити країну походження, місце розташування тощо.

9. При організації індивідуальної роботи на уроках іноземної мови викладач може надіслати учню звукову інформацію, записавши її як голосове повідомлення за допомогою мікрофона або прикріпити звуковим файлом в особистому повідомленні. Скориставшись навушниками, учень прослуховує інформацію та виконує завдання.

10. Під час роботи з текстом, виконуючи його переклад або переклад окремих слів чи речень, учні можуть скористатися онлайн-перекладачами.

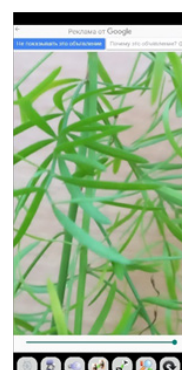
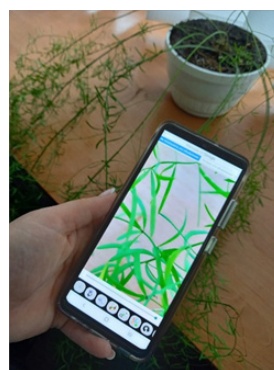
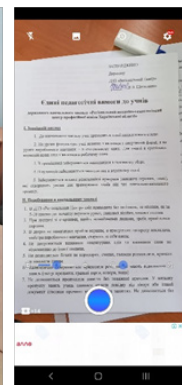
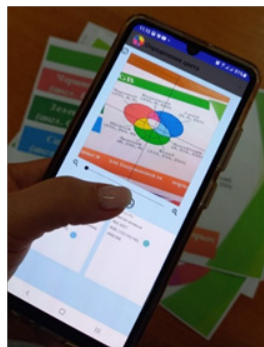
11. Для оперативного проведення рефлексії учні можуть надіслати відповідний смайлик на мобільний телефон викладача.

12. Для проведення експрес-опитування (питання, які потребують відповіді «Так/Ні») можна використовувати екран телефону: вимкнений екран – «Ні», увімкнений екран – «Так».

Найчастіше в освітньому процесі використовуються мобільні додатки, окрім Google-сервісів, які можна використовувати при вивченні різних тем навчального предмета. Їх можна завантажити через Play Market, пройти найпростішу реєстрацію та із задоволенням ними користуватися:

— **Quizlet.** Тут ви можете вибрати навчальний модуль або курс, який вас цікавить, відкриваєте його, вибираєте будь-який режим та приступаєте до вивчення.

— **Kahoot.** Може використовуватися для перевірки знань учнів, для формуального оцінювання або як перерва на уро-

ках. Має навчальні та ігрові вікторини. Ця програма є досить яскравою – з використанням музичного супроводу. Інтерфейс англomовний, але можна скористатися перекладачем або вдатися до голосового помічника.

В обох цих додатках можна не тільки використовувати наявні ресурси, а й створювати самим модулі та курси.

Проект втілення мобільних технологій в освітній процес у ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області» існує зовсім недавно. Але є певний досвід роботи. Так, на уроках інформатики з веб-дизайну використовуються такі мобільні додатки, як «Визначення кольору» та «Text Scanner».

Під час проведення бінарного уроку інформатики та біології використовувався мобільний додаток «Лупа» або «Об'єktiv» для дослідження рослин.

Таким чином, мобільний телефон можна ефективно використовувати в освітній діяльності, регламентуючи правила його використання та враховуючи можливості учнів та педагогів.

Сподіваюсь, інформація вам була корисною. Бажаю всім творчих успіхів та крокувати в ногу з часом!

Анна ПЕРЕПЬОЛКІНА,

викладач ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»

Формування мотиваційно-цілісного ставлення до фізичної культури, здорового способу життя та фізичного самовдосконалення

БОНДАРЕНКО ВІТАЛІНА АНАТОЛІЇВНА

Освіта - вища (Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С.Сковороди).

Місце роботи - Зміївський професійний енергетичний ліцей з 2012 року.

Загальний педагогічний стаж - 11 років.

Кваліфікаційна категорія - спеціаліст першої категорії.

Має високу науково-теоретичну підготовку, володіє сучасними освітніми технологіями, методичними прийомами, використовує методи компетентно-орієнтованого підходу до організації освітнього процесу, впроваджує передовий педагогічний досвід. У своїй освітній діяльності надає перевагу проблемним і пошуковим методам навчання, демократичному стилю взаємодії з учнями, груповим та колективним методам роботи.

Уроки Віталіни Анатоліївни характеризуються раціональною структурою, реалізацією принципів індивідуалізації та диференціації навчання, різноманітністю форм організації діяльності учнів, оптимальним вирішенням освітніх, виховних та оздоровчих завдань.

Законами України «Про загальну середню освіту», цільовою комплексною програмою «Фізичне виховання – здоров'я нації», «Про фізичну культуру і спорт», «Про невідкладні заходи щодо збереження здоров'я учнів під час проведення занять з фізичної культури, захисту України та позакласних спортивно-масових заходів» передбачено реформування фізичного виховання, висуваються завдання розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності, формування практичних навичок та вмінь для самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку, утвердження пріоритетів здорового способу життя.

Учнівська молодь ЗП(ПТ)О, особливо на початковому етапі навчання, є найбільш вразливою частиною молоді тому, що закінчився звичний, комфортний період життя і розпочався новий, зі своїми труднощами та проблемами в соціальному та міжособистісному

спілкуванні. Молодь – це основний трудовий резерв нашої країни, це майбутні батьки, і їх здоров'я та благополуччя є запорукою здоров'я та благополуччя всієї нації. У зв'язку з цим, велику роль відіграє вивчення мотивів, інтересів та потреб сучасної молоді в заняттях фізичними вправами.

Вибір спрямованості та форм самостійних занять, на думку Віталіни Анатоліївни, залежить від мотивації людини. Формування мотивів, які переходять у потребу регулярних занять фізичними вправами, відбувається під впливом різних факторів, що впливають на спосіб життя людини, в тому числі традицій у сім'ї, віянь моди, пропаганди ЗСЖ.

Мотивація до фізичної активності – особливий стан особистості, спрямований на досягнення оптимального рівня фізичної підготовленості та працездатності. Процес формування інтересу до занять фізичною культурою і спортом – це не миттєвий, а багатоступеневий процес: від перших елементарних

гігієнічних знань, навичок, фізичних вправ (початкова школа) до глибоких психофізіологічних знань теорії та практичних умінь у вищих.

Пріоритетними мотивами заняття фізичною культурою та спортом учнівської молоді є зміцнення здоров'я, удосконалення форми тіла, досягнення високого спортивного результату, спілкування з друзями й активний відпочинок тощо.

Мотивація молоді до занять фізичними вправами, вважає викладач, багато в чому залежить від педагогічної кваліфікації наставників, уміння застосовувати відповідно до особистісних рис характеру молодої людини ті чи інші важелі впливу на його свідомість. Залучаючи молодь до занять і підтримуючи інтерес до них протягом тривалого часу, Віталіна Анатоліївна постійно спостерігає поведінку, їх психологічні особливості і залежно від цього використовує відповідні до даного конкретного випадку мотиваційно-психологічні чинники. Завдання

викладачів фізичної культури полягає саме у тому, щоб застосувати різні методи (наприклад, заохочення) так, щоб вони підвищували відчуття успіху, додавали впевненості у своїх силах, а також сприяли підвищенню внутрішньої мотивації у тих, хто займається фізичними вправами.

У процесі фізичного виховання в Зміївському професійному енергетичному ліцеї вирішується низка завдань, які умовно можна об'єднати у три групи: освітні, виховні та оздоровчі. Ці *завдання, реалізуються* шляхом комплексного підходу до:

— формування знань щодо функціональної спроможності фізичних вправ, використання їх для зміцнення здоров'я, проведення активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

— набуття елементарних знань з фізичної культури, гігієни, основ здоров'я та здорового способу життя;

— формування навичок самостійного заняття фізичними вправами, розвитку фізичних якостей, корекції постави, профілактики травматизму та надання першої допомоги;

— виховання бережливого ставлення до свого здоров'я і здоров'я оточуючих як найвищої соціальної цінності особистості;

— розвиток фізичних якостей (сили, швидкості, гнучкості, витривалості);

— профілактика асоціальної поведінки учнів засобами фізичної культури;

— формування адекватної поведінки особистості, впевненості у своїх силах, витримки;

— виховання індивідуальних морально-вольових і психологічних якостей особистості.

Віталіна Анатоліївна працює над проблемою «Стимулювання в учнів ЗП(ПТ)О позитивного ставлення до уроків фізичної культури та самостійних занять фізичними вправами з метою збереження та зміцнення здоров'я». Вважає, що ця *проблема є актуальною*, оскільки:

— заняття фізкультурою і спортом є важливою складовою здорового способу життя;

— фізичний розвиток важливий для всебічного розвитку особистості і має тривати упродовж усього життя людини;

— кожна людина повинна вміти дбати про своє здоров'я та здоров'я близьких людей.

Відповідно до базової навчальної програми з фізичного виховання для ЗП(ПТ)О у виділені такі основні форми фізкультурної роботи з учнями:

— обов'язковий компонент (урок або заняття, фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня); за три роки навчання в ліцеї учні оволодівають шістьма варіативними модулями (легка атлетика, гімнастика, футбол, волейбол, баскетбол, туризм) та двома інваріативними (загальна фізична підготовка та теоретико-методичні знання); комплекси вправ з професійно-прикладної фізичної підготовки проводяться майже на кожному уроці.

— позаурочний компонент (заняття у гуртках спортивного спрямування, самостійні заняття спортом, участь у фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходах).

У ліцеї, уточнює педагог, питання з формування потреб і мотивів до систематичних самостійних занять фізичними вправами вирішуються за допомогою таких форм роботи, як: бесіди, лекції з фізичної культури, практичні заняття, спортивно-масові та фізкультурно-оздоровчі заходи, особистий приклад викладача, інноваційні методи і засоби проведення уроків тощо.

Водночас слід пам'ятати, що формування мотивації сповільнюють наступні *чинники*:

— емоційна бідність навчального матеріалу, що викладається;

— зайва повторюваність тих самих прийомів або засобів одного порядку;

— відсутність позитивної оцінки, недоброзичливе ставлення викладача до учня (сарказм, глузування, докір, погроза, нотація);

— прийоми спонуки (покарання, необґрунтована вимога, прискіпливість).

Уроки фізичної культури часто називають уроками здоров'я. Це найефективніший спосіб загартування організму учнів, укріплення здоров'я, підвищення працездатності, вироблення вольових і фізичних якостей всього, що так необхідно сьогодні учням, що найкраще сприяє підготовці їх до життя. Урок – основна форма фізичного виховання в ЗП(ПТ)О. Кожний урок становить єдиний процес, в якому виконання усіх завдань здійснюється у взаємному зв'язку. Загальні закономірності побудови уроку допомагають ефективніше підготуватися до нього. Готуючись до проведення уроків, викладач враховує і передбачає фізичний стан групи, здій-

сне особистісно-орієнтований підхід до навчання учнів. Уроки розпочинає з шиккування групи, рапорту чергового, привітання, ознайомлення із завданням на урок, виконання організовуючих вправ. У підготовчій частині використовую загальноорозвивальні вправи в русі та на місці, з предметами (гімнастичні палиці, скакалки, м'ячі), а також спеціальні підготовчі вправи. Під час уроків гімнастики проводжу комплекси вправ ритмічної гімнастики, під музичний супровід. Загальноорозвивальні вправи проводить черговий учень. Це дає можливість слідкувати за якісним їх виконанням. Під час діяльності враховує *загальні вимоги до проведення сучасного уроку*, а саме:

— освітня, виховна, оздоровча та інструктивна спрямованості;

— оптимізація навчально-виховного процесу із застосуванням інноваційних методів навчання;

— диференційований підхід до учнів з урахуванням стану їхнього здоров'я, рівня фізичного розвитку, рухової підготовленості та статі;

— формування в учнів самостійності, творчої активності, вміння творчо вирішувати завдання, які трапляються в житті.

Проводячи уроки, педагог намагається прищеплювати учням любов до занять фізичною культурою, переконує своїх вихованців у необхідності виконання вправ, ранкової зарядки, самостійних занять за завданням викладача.

Ефективність уроку залежить від правильного і чіткого планування, а також застосування найраціональніших форм і методів організації освітнього процесу. Тому чітко розподіляється навчальний матеріал для учнів: уроки легкої атлетики продовжуються уроками гімнастики, спортивними іграми, кросовою підготовкою. У цьому є багато позитивного – забезпечується фізіологічна потреба в переключенні з одного виду діяльності на інший. Поєднуючи різноманітні види фізичної діяльності на уроках і самозаймаючись вдома, учні розвивають силу, спритність, координацію рухів, швидкість, гнучкість, культуру і красу рухів, отримують емоційне задоволення та відчуття перемоги.

Окремих теоретичних уроків викладач не проводить, але повідомлення теоретичних знань планує на кожному уроці. Прагне, щоб кожен урок був логічним продовженням попереднього і, водночас, підготовкою до наступного,

змістовним, цікавим для учнів і таким, що спонукає їх до активної діяльності.

Однією з головних умов успішного навчання є здатність тримати дисципліну та установлений регламент уроку. Дисципліна більшою мірою залежить від рівня насиченості уроку, від уміння викладача перемикати фази уроку, від його здатності задавати мотивацію і стимулювати учнівські успіхи, від уміння тримати педагогічну дисципліну, від уміння використовувати на практиці активні методи навчання.

Мотивація учнів до свідомих занять фізичними вправами залежить від педагогічної кваліфікації викладача, уміння застосовувати відповідно до особистісних рис характеру молодшої людини ті чи інші важелі впливу на його свідомість.

У практиці роботи з фізичної культури застосовуються різні методи навчання:

- словесні – пояснення, розповідь, розпорядження, команда, підрахунок;
- наочні – показ вправи викладачем, показ плакатів, схем, карток;
- практичні – виконання вправ учнями.

«Пояснення – намагаюсь, щоб було лаконічним, конкретним, доступним і відповідало рівню розвитку учнів. Під час пояснення складних вправ увагу учнів акцентую на основному, щоб вони виконували її свідомо. Розповідь застосовую в процесі ознайомлення з новими вправами та рухливими іграми. Новий матеріал подаю в цікавій та образній формі. Бесіду проводжу у вигляді запитань-відповідей, з чого

видно, як учні засвоїли матеріал. Розпорядження – це словесна вказівка, що не має конкретної форми, але пов'язана з виконанням якоїсь дії учнів. Команда-розпорядження має конкретну форму і точний зміст. Команда часто супроводжується рахунком, що регулює темп і ритм вправ. Серед методів навчання найдоступніший – показ. Показуючи вправу, завжди виконую її разом з учнями. Коли вивчається зв'язка гімнастичних елементів, з великою кількістю вправ, після показу видаю учням картку, по якій вони слідкують за послідовністю виконання вправ», – так вважає Віталіна БОНДАРЕНКО.

До практичних методів навчання належать вправи. Багаторазове повторення допомагає швидше оволодіти технікою вправи і підвищує якість виконання.

Під час проведення уроку педагог намагається поєднувати словесні методи навчання, наочного сприймання та практичні методи виконання вправ. Правильне поєднання цих методів сприяє формуванню в учнів повнішого уявлення про рухову дію. Вона намагається привчати до спортивної термінології, збагачувати їхній словниковий запас. При будь-якому способі організації навчання учнів фізичних вправ завжди контролює ситуацію, максимально використовуючи допомогу своїх помічників (фізоргів, капітанів команд, звільнених учнів).

Учні, що за станом здоров'я віднесені до підготовчої та спеціальної навчальної групи (відповідно – 46 і 12 учнів) теж присутні на уроках у спортивній формі. Вони виконують ЗРВ (загальнорозвиваючі вправи), вправи і рухи, які їм можна виконувати. Ці учні є добрими помічниками на уроці – записують результати з бігу, стрибків, подають «старт» тощо. Вони знаходяться під постійною увагою.

У роботі застосовуються різні методи проведення уроку. Зокрема, фронтальний метод, який дає можливість максимально охопити всіх учнів руховою діяльністю – стройові вправи, біг, ЗРВ, ігри та ін. Груповий метод – під час виконання учнями різних видів вправ по групах. Це дає можливість краще спостерігати, контролювати виконання учнями завдань, точніше дозувати навантаження, виправляти помилки.

Якщо розучуються вправи на спортивному обладнанні з малою пропускнуною можливістю, або коли недо-

статньо інвентаря, то для підвищення щільності уроку обов'язково даються додаткові, нескладні вправи; їх виконують учні, які чекають наступного підходу (під час метання, стрибків у довжину і висоту).

Використовується також індивідуальне навчання учнів. При цьому учні оволодівають умінням самостійно виконувати і повторювати фізичні вправи, у них формуються практичні навички занять фізичними вправами.

Дуже ефективний метод колового тренування, застосування якого сприяє розвитку рухових якостей – сили, спритності, витривалості, стрибучості, гнучкості, координації рухів. Основу колового тренування становить серйозне повторення вправ, підібраних і об'єднаних в комплекс, які виконуються послідовно, переходячи «від станції до станції» і розташовуються по замкнутому колу. Застосування колового методу потребує особливої підготовки до уроку, чіткого підбору і розподілу місць для занять, наявності достатньої кількості спортивного інвентаря та обладнання.

Практикуються випереджувальні завдання. Окремі учні засвоюють певні вправи ще до вивчення їх з групою і демонструють перед одногрупниками згідно з темою, що вивчається. Це, наприклад, такі вправи, як: рівновага на одній нозі, стійка на голові, підйом переворотом силою, стрибок у довжину (відштовхування – політ), ведення м'яча правою та лівою рукою, викидання м'яча із-за бокової, подача кутового удару та інші. Ці випереджуючі завдання застосовуються і підбираються відповідно до теми уроку у різних групах, зокрема на уроках легкої атлетики, футболу, гімнастики.

Викладач використовує різні типи уроків:

- ввідний урок;
- урок формування та вдосконалення вмінь та навичок;
- уроки закріплення знань, вмінь та навичок;
- комбінований урок;
- урок задачі навчальних нормативів.

Ввідні уроки проводяться на початку навчального року, вивчення нового модуля чи розділу програми, серії уроків тощо. Головним на цих уроках є ознайомлення учнів з основними задачами і змістом навчальної роботи на наступний період, з нормативними вимогами, а також виявлення ступеня

готовності групи чи окремих учнів до засвоєння нового матеріалу. Формою роботи таких уроків є розповідь, бесіда, виконання групових практичних завдань.

Уроки з вивчення нового матеріалу проводяться з метою ознайомлення учнів з новими руховими діями. Подібне ознайомлення здійснюється шляхом показу і демонстрації вправи, коментуючи послідовність виконання. Поєднання словесного методу з практичним опробуванням рухових дій у цілому або частинами на основі відновлення раніше засвоєних умінь і навичок гарантує очікуваний позитивний результат.

Уроки, спрямовані переважно на розвиток фізичних якостей, або уроки вдосконалення використовуються для поглибленого вивчення та закріплення пройденого матеріалу, а також спеціального виховання фізичних якостей за допомогою засвоєних вправ. На таких уроках ставляться конкретні задачі, з акцентом на вдосконалення окремих компонентів техніки, тим самим підвищуючи інтенсивність виконання вправ, рухову (моторну) щільність уроку. При цьому застосовується як груповий, так і індивідуальний способи організації пізнавальної діяльності, завдання творчого характеру з вибору варіантів розв'язання рухових задач. На таких уроках тривалість підготовчої частини скорочується, а заключної – збільшується, оскільки вони вимагають більших затрат часу на відновлення.

Контрольні (залікові, оціночні) уроки призначені для періодичного підведення підсумків занять, тобто для виявлення поетапних і кінцевих результатів та оцінки якості навчальної роботи з певного модулю чи розділу програми. На таких уроках створюються максимальні умови для демонстрації кожним учнем власних досягнень (спеціальна розминка, опробування снарядів і місць виконання вправ, пробні спроби тощо). Попередньо учні ознайомлюються з

критеріями оцінювання, а після виконання контрольного завдання аргументують виставлену оцінку й дають поради щодо можливого підвищення успішності.

Велика увага на уроках і позаурочних заходах приділяється дотриманню правил безпеки життєдіяльності. На перших уроках учні ознайомлюються з правилами безпеки під час занять з легкої атлетики, гімнастики, спортивних та рухливих ігор, добираючись чіткого виконання своїх команд. На уроках гімнастики навчаються правильному страхуванню один одного при виконанні опорних стрибків, вправ з рівноваги на гімнастичній лаві, вправ на гімнастичній стінці, акробатики.

Однією з важливих форм підготовки учнів до занять фізичною культурою є домашні завдання – самостійне виконання фізичних вправ за завданням викладача. Це вправи для розвитку фізичних якостей, повторення найпростіших фізичних дій. Обов'язковим є виконання ранкової зарядки, вправ для формування правильної постави, силові вправи, прогулянки, кроси, рухливі ігри із застосуванням прийомів самоконтролю. Самостійні заняття фізичними вправами сприяють зміцненню здоров'я учнів, загартуванню, веденню здорового способу життя. Взаємовідносини викладач-здобувач освіти будуються на взаємній довірі, взаємоповазі, співробітництві.

Важливе місце займає підготовка учнів та участь у внутрішньошкільних,

та обласних змаганнях «Спорт протягом життя» з різних видів спорту, Всеукраїнських спортивних змаганнях «Козацька наснага»; проведення тижнів фізкультури і спорту, олімпійських уроків, військово-спортивних свят.

Щоденно спілкуючись з учнівською молоддю на уроках і в позачасний час, Віталіна Анатоліївна дійшла висновку, що ефективність фізичного виховання можна значно підвищити, якщо розробити алгоритм залучення учнів до систематичних занять фізичною культурою і спортом. Важливо визначити, що необхідно зробити, щоб виробити на різних етапах становлення людини потребу займатися фізичними вправами і спортом все життя. Звідси, мотивація залучення учнів до занять фізичними вправами і спортом грає ключову роль. Адже потреби у фізичній культурі – головна спонукальна, направляюча і регулююча сила поведінки особистості. Вони мають широкий спектр: потреби у рухах і фізичних навантаженнях, у спілкуванні, контактах і проведенні вільного часу в колі друзів, у грі, розвагах, відпочинку, емоційній розрядці, в самоствердженні, зміцненні позицій свого «Я», у пізнанні, в естетичній насолоді, в поліпшенні якості фізкультурно-спортивних занять, у комфорті тощо.

Фізичний розвиток тісно пов'язаний зі здоров'ям людини. Здоров'я виступає як ведучий чинник, який визначає не тільки гармонійний розвиток молоді людини, але і успішність освоєння професії, плідність його майбутньої професійної діяльності, що складає загальне життєве благополуччя.

Віталіна БОНДАРЕНКО,

викладач ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області;

Віктор СУХІЛІН,

методист НМЦ ПТО у Харківській області

ВІСНИК Реєстраційне свідоцтво
КК №128
видане 01.02.94р.
ПРОФОСВІТИ

Головний редактор
Редактор
Літературний редактор
Технічний редактор, верстка

Т.О.РУСЛАНОВА
Н.Г.СОЛОГУБ
О.І.ГОРСНKOVA
О.В.ЯКОВЕНКО

Адреса редакції та видавця:
61121, м. Харків, вул. Владислава Зубенка, 37, 4 поверх,
Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області
Тел. 64-68-60

Зверстано та надруковано в лабораторії науково-методичного забезпечення та моніторингу якості НМЦ ПТО за адресою:
61121, м.Харків, вул.Владислава Зубенка, 37
Електронна версія газети розміщується на інформаційно-освітньому порталі «ПТО Харківської області» ptu.org.ua

*Рукописи не повертаються і не рецензуються. Відповідальність за зміст інформації несе її автор.
Точка зору авторів матеріалів може не збігатись з позицією редакції.*